

Årsredovisning 2013

KPA Livförsäkring AB

Organisations nummer 502010-3502

KPA
PENSION

Innehållsförteckning

	Sidan
Förvaltningsberättelse	3
Resultaträkning	14
Rapport över totalresultat	14
Balansräkning	15
Rapport över förändringar i eget kapital	17
Kassaflödesanalyser	18

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper i koncernen och moderföretaget	19	Not 17 Derivat	45
Not 2 Upplýsningar om risker	26	Not 18 Upplýsningar om kvittning.....	45
Not 3 Premieinkomst.....	38	Not 19 Övriga fordringar	46
Not 4 Kapitalavkastning, intäkter.....	38	Not 20 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden	47
Not 5 Orealiserade vinster på placeringstillgångar	38	Not 21 Obeskattade reserver	50
Not 6 Utbetalda försäkringsersättningar	39	Not 22 Livförsäkringsavsättning.....	50
Not 7 Förändringar av livförsäkringsavsättningar för egen räkning.....	39	Not 23 Förändring i avsättning för oreglerade skador	51
Not 8 Driftkostnader.....	39	Not 24 Avsättning av tilldelad återbäring.....	51
Not 9 Kapitalavkastning, kostnader	40	Not 25 Övriga skulder	51
Not 10 Orealiserade vinster på placeringstillgångar.....	40	Not 26 Uppskjuten skattskuld	52
Not 11 Nettoresultat per kategori av finansiella instrument	40	Not 27 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder	52
Not 12 Bokslutsdispositioner	41	Not 28 Ställda panter.....	53
Not 13 Skatt på årets resultat	42	Not 29 Hyresåtagande	54
Not 14 Aktier och andelar i koncernföretag.....	43	Not 30 Upplýsningar om närstående	55
Not 15 Aktier och andra andelar.....	43	Not 31 Medeltal anställda samt löner och ersättningar...	58
Not 16 Obligationer och andra räntebärande värdepapper	44	Not 32 Avstämning av totalavkastningstabell.....	63
		Not 33 Viktiga uppskattningar och bedömningar.....	64

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för KPA Livförsäkring AB (publ), nedan KPA Livförsäkring AB, org. nr 502010-3502, med säte i Stockholm avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 2013.

Ägarförhållanden och koncernstruktur

KPA Livförsäkring AB är ett helägt dotterbolag till KPA AB (556527-7182). KPA AB ägs till 60 procent av Folksam ömsesidig livförsäkring (502006-1585) och till 40 procent av SKL Företag AB (556117-7535). KPA AB äger förutom KPA Livförsäkring AB även KPA Pensionservice AB med bifirman Pensionsvalet PV. KPA Pensionservice AB äger i sin tur det nyförvärvade dotterbolaget KPA Pensionstjänst AB.

KPA Livförsäkring AB drivs, liksom sitt dotterbolag KPA Pensionsförsäkring AB (publ), nedan KPA Pensionsförsäkring AB, (516401-6544), enligt ömsesidiga principer. Bolagen får inte dela ut vinst och konsolideras inte i KPA Pension. Allt överskott återförs till försäkringstagarna.

KPA Pensionsförsäkring AB äger två aktiebolag, Litreb I AB (556715-5782) och Litreb II AB (556730-4679). KPA Pensionsförsäkring AB (publ) äger dessutom Kultorp Holding AB (556767-4147) till 33%

med dotterbolaget Gnosjö Energi AB (556742-7132), 99% av Stopstorp KB (969715-6249) och 70% av Kungsbrohus Holding AB (556891-1670). 99% av KB Sandspridaren (969747-2950) vari Litreb II AB äger 1%. Litreb I AB äger Litreb Fastigheter AB (556681-3142), Ymerplan AB (556742-7199), Godsfinkan Hammarby AB (556605-7757), Trumman Häggvik AB (556728-3923), Löten Vårdbostäder AB (556758-5426), Arlöv Vårdbostäder AB (556668-0566). Äldreboendet Solbacka AB (556768-3924), Fastighets AB Jäsby (556824-8370), tillträdd den 1 oktober 2013, Fastighets AB Gudingen (556824-8396), tillträdd 1 oktober 2013 och Boende Ursvik 22 AB (556912-1394), tillträdd 5 november 2013. Kungsbrohus Holding AB äger Fastighets AB Kungsbrohus (556617-8517). Alla KPA-bolagen har säte i Stockholm. KPA bolagen benämns nedan KPA Pension.

Allmänt om verksamheten i KPA Pension

KPA Pension erbjuder traditionell pensionsförsäkring, fondförsäkring, livförsäkring, pensionsadministration, valcentral och kapitalförvaltning med etisk inriktning. Den prioriterade marknaden är kommunsektorn i Sverige. Med kommunsektorn avses kommuner, landsting, regioner, kommunalförbund, kommunala företag och härtill närstående företag.

KPA Pension är marknadsledande inom pensionsområdet i kommunsektorn och kunderna är både arbetsgivare och anställda. Samtliga landsting och cirka 80 procent av Sveriges kommuner har avtal med bolaget inom KPA Pension. Över en miljon anställda har sin pension i någon form hos KPA Pension. KPA Pension erbjuder kundanpassade pensions- och försäkringslösningar främst till kommunsektorn. Vi kombinerar trygga pensioner med etiska placeringar.

Allmänt om verksamheten i KPA Livförsäkring AB

KPA Livförsäkring AB är sedan den 1 januari 1963 försäkringsgivare för den kommunala tjänstegrupp-livförsäkringen (TGL-KL) som är en avtalsförsäkring grundad på centralt kollektivavtal mellan den kommunala arbetsmarknadens parter.

Som komplement till tjänstegrupplivförsäkringen meddelas en fortsättningsförsäkring (TGL-FO) som kan tecknas om arbetstagare slutar sin kommunala anställning utan så kallat efterskydd. Försäkringen kan tecknas av antingen arbetstagaren själv eller av arbetsgivaren och gäller som längst till 67-årsdagen. För kunder äldre än 67 år erbjuds i samarbete med Folksam en livsvarig gruppliv- och olycksfallsförsäkring.

Kommuner och landsting har även en möjlighet att teckna en grupplivförsäkring för förtroendevalda (GL-F) i KPA Livförsäkring AB. Försäkringen är frivillig och kan tecknas för den som beräknas ha minst 20 procents sysselsättningsgrad.

Verksamheten under 2013 i KPA Livförsäkring AB

Antalet anmälda försäkringsfall (TGL-KL) som inkommit till KPA Livförsäkring AB uppgick under 2013 till 2 306 (2 361) stycken. Det beviljades ersättning för 1 989 (2 066) försäkringsfall och avslogs ersättning för 317 (295) försäkringsfall. År 2013 har 2 075 (2 019) arbetsgivare avtal avseende TGL-KL.

Vid utgången av 2013 förvaltades 4,8 (4,6) miljarder kronor i KPA Livförsäkring AB.

Fond för tilldelad återbäring

Under 2013 har 171 mkr återförts från fonden och finansierat inbetalda premier. För 2013 beslutades att tilldela ytterligare 500 mkr och fonden uppgår per 2013-12-31 till 1 441 mkr.

Premiesats

Då bolagets resultat, före tilldelning av återbäring, de senaste åren varit positiva och solvensen är stark har premiesatsen sänkts successivt under flera år. Från och med 2012 är den beslutade premien 0,20% av årslönesumman, varav 0,1 procent av årslönesumman finansieras genom uttag ur fond för tilldelad återbäring. För 2014 har premien sänkts till 0,14 procent av årslönesumman, varav 0,04 procent av årslönesumman finansieras genom uttag ur fond för tilldelad återbäring.

Solvens 2

KPA Pension samarbetar tillsammans med Folksam med Solvens 2. Redan 2009 påbörjades anpassningen till det nya regelverket genom att Folksam Sak och Livs styrelser beslutade om ramar och principer för genomförandet. De konstaterade att de formella kraven kommer öka men att genom god styrning, riskhantering och regelefterlevnad kommer Folksam kunna leva upp till såväl interna som externa krav inom det nya ramverket.

Syftet med Folksams Solvens 2-program är att säkerställa att verksamheten uppfyller de regulatoriska kraven. Stora delar av både den operativa och legala organisationen kommer att påverkas genom nya krav på styrning, riskhantering, intern kontroll och dokumentation av exempelvis ansvar och rutiner. För att detta ska löpa smidigt pågår ett arbete inom programmet för att förbereda organisationen genom att föra upp solvensfrågor till beslut i linje och program samt genom att tillsammans med linjeorganisationen och i uppdrag och projekt implementera besluten. Så mycket som möjligt av implementeringsarbetet ska utföras i den del av organisationen, där respektive ansvar ska ligga även efter programtidens slut. Ambitionen är att alla krav enligt Solvens 2-direktivet ska fördelas på befintlig organisation i så stor utsträckning som är rimligt.

Under 2013 har uppdragen bland annat fokuserat på riskhantering, intern kontroll, lämplighetsprövning och den egna risk- och solvenskapitalprocessen.

Under 2013 har ett Rapporteringsprojekt fortsatt bedrivits med fokus på insamling, beräkning och lagring av data samt rapportering. Projektet har två delar; implementera databaser/filer som ger tillgång till nödvändig spårbar, korrekt och lättillgänglig information från försäkrings-, ekonomi- och finanssystem samt skapa effektiva rapporteringsprocesser inklusive beräkningar från grunddata i de nämnda filerna fram till färdiga rapporter. Rapporteringsprojektet har haft en något lägre intensitet under 2013 på grund av osäkerheten kring den slutgiltiga tidplanen för Solvens 2. I slutet av året stod det klart att Solvens 2 ska införas i januari 2016 och att förberedande rapportering ska ske innan dess. Som en konsekvens av detta trappas projektet åter upp under 2014.

Solvens 2 är en modernisering av hela branschen, som är bra för KPA Livförsäkring AB och våra kunder.

Viktiga händelser 2013

På det kommunala kollektivavtalsområdet har där KPA Pension erbjuder tjänstepension som förvalsalternativ, har arbetsmarknadens parter under året tecknat ett nytt pensionsavtal, AKAP-KL. Det nya avtalet är helt avgiftsbestämt och omfattar arbetstagare inom kommunsektorn som är födda 1986 och senare. Avtalet träder i kraft redan i januari 2014 och har inneburit intensivt arbete med förändringar i KPA Pensions IT-system. Samtidigt har det pågått omfattande systemutveckling, främst inom ramen för Pensionsvalets verksamhet, för att kunna implementera den av parterna beslutade flytträtten som införs på det kommunala området under 2014.

KPA Pension har under 2013 också utsetts till förvalsbolag för anställda inom kommunala företag av arbetsgivarorganisationen KFS. Det innebär sammantaget att KPA Pension numera är förvalsbolag för flertalet anställda inom kommunsektorn och har parternas förtroende att förvalta pensionspengarna åt de kommun- och landstingsanställda som inte själva väljer pensionsbolag.

Under 2013 har KPA Pension förvärvat SPP Liv Pensionstjänst AB, där SPP Kommun ingår. SPP:s kommunala pensionsadministration med tillhörande IT-system samt ett mindre kommunalt försäkringsbestånd övergår därmed till KPA Pension. I samband

med att affären godkändes av Konkurrensverket i oktober etablerade KPA Pension ett nytt kontor i Sundsvall och ett trettiotal nya medarbetare gick över till KPA Pensionstjänst AB. Köpet innebär att vi fortsatt satsar på pensionsadministration i kommunsektorn. KPA Pension tar över en modern IT-plattform som går hand i hand med den webbaserade tjänsteutveckling vi redan arbetar med för arbetsgivarna på det kommunala området.

Även när det gäller pensionsspararna har KPA Pension under året satsat på att förbättra webbtjänsterna. Redan förra året inleddes en storsatsning för att förbättra informationen på webben till kunderna genom lansering av en ny hemsida. I år har KPA Pension följt upp och lanserat nya Mina Sidor där kunden kan logga in och få en mer komplett bild av den egna tjänstepensionen hos KPA Pension. För att ytterligare öka servicen till kunderna har en så kallad sömlös inloggning till sajten Min Pension implementerats så att kunden kan få överblick över hela sitt pensionssparande.

En ytterligare webbsatsning har gjorts i och med att KPA Pension lanserat en helt digital hållbarhetsredovisning. Därmed har KPA Pension tagit steget från att arbeta med årsvisa redovisningar av aktiviteter kopplade till de etiska placeringarna, till större möjlighet att kontinuerligt presentera och följa upp olika initiativ i hållbarhetsarbetet. Ett fint bevis på att våra kunder uppskattar vårt hållbarhetsarbete är att vi för andra året i rad utsågs till Sveriges mest hållbara bolag inom finansbranschen. Detta enligt Sveriges största och mest omfattande varumärkesundersökning inom området hållbarhet – Sustainable Brands.

En informationsinsats under 2013 som vi också vill lyfta fram är boken "Ta makten över din pension. Tio fällor du som kvinna ska undvika" av Annika Creutzer, välkänd privatekonomisk expert. I boken varnar Annika Creutzer för tio vanliga pensionsfällor som kvinnor ofta går i, men ger också tips om hur man kan undvika dem. KPA Pensions kunder består till största delen av kvinnor. Kvinnor som valt att ägna sina liv åt att ta hand om och utveckla andra människor i vård, skola och omsorg. Därför är det viktigt för oss att hjälpa dem till en så god pension som det bara är möjligt. Genom att ge ut den här boken vill KPA Pension bidra till att öka kunskapen om pension hos våra kunder som främst är kvinnor.

Personalinformation för KPA Pension

All personal inom KPA Pension är tillikaanställda i Folksam. För personal som arbetar för fler bolag i Folksam redovisas själva personalkostnaden i moderföretagen Folksam Sak och Folksam Liv, och respektive bolags andel som driftskostnader. Mer personalinformation och information om ledande befattningshavare finns i not 31.

Inom KPA Pension arbetar vi med de tre kärnvärdena Personliga, Engagerade och Ansvarstagande som utgör grunden för hur vi bemöter våra kunder och medarbetare. Tillsammans med vårt varumärkeslöfte Trygg pension och Etiska placeringar är de kärnan i den företagskultur vi bygger inom KPA Pension. Se not 31.

Belöningsprogram

Bolagen inom Folksam har ett belöningsprogram med syfte att synliggöra och skapa samverkan kring de affärsstrategiska målen. Programmet ska stärka medarbetarnas motivation i arbetet med att skapa kundnytta. Det viktigaste målet för belöningsprogrammet 2013 var effektiv användning av Folksams resurser. Det skulle uppnås genom sänkta driftskostnader, lägre totalkostnadsprocent med effektivare administration. I bokslutet reserveras bedömt belopp och definitivt beslut kommer att fattas av styrelsen.

Etik och hållbarhet

KPA Pension förvaltar tryggt och etiskt våra kunders pensionspengar. Sedan 1998 arbetar KPA Pension för en hållbar framtid genom att ta ett aktivt ansvar för människa och miljö. KPA Pensions hållbarhetsarbete tar dels avstamp i vår vision om att människor ska känna sig trygga i en hållbar värld och dels i våra kunders önskemål om en trygg och hållbar pension. För att leva upp till det arbetar vi med etiska placeringar, ställer miljökrav på våra leverantörer och försöker leva som vi lär i vår egen verksamhet.

KPA Pensions etiska placeringskriterier utgör grunden för alla våra placeringar. Det innebär att vi påverkar de företag vi investerar i att ta ett större ansvar för mänskliga rättigheter, antikorrupktion och miljö. Vi utesluter också verksamheter som inte stödjer vår vision. Det betyder att vi inte investerar i företag som tillverkar vapen, tobak, alkohol eller erbjuder kommersiell spelverksamhet.

Hållbarhet handlar inte bara om att förvalta allt kapital enligt etiska placeringskriterier. Det ställer också krav på företaget. KPA Pension är miljöcertifierade enligt ISO 14001 sedan 1998 och arbetar medvetet med att minimera den egna miljöpåverkan, att skapa en bra arbetsmiljö för alla anställda och att stödja olika sociala engagemang i samhället. Det systematiska miljöarbetet har gjort att koldioxidavtrycket är på väg att halveras jämfört med 1998 och sedan 2003 är verksamheten koldioxidneutral.

KPA Pension har några utvalda samarbetspartners inom ramen för vårt hållbarhetsarbete. Vissa projekt och organisationer stödjer vi med pengar och engagemang. Vad gäller miljö har vi valt att fortsätta vårt mångåriga stöd till plantering av träd i Afrika inom ramen för Vi-skogens projekt och har fram till och med 2013 planerat nästan 48 000 träd. Under året återupptog vi vårt samarbete med Naturskyddsföreningen och genomförde tillsammans bland annat seminarier på mässorna Hållbar kommun och Kvalitetsmässan. När det gäller mänskliga rättigheter har KPA Pension valt att fortsätta samarbetet med Svenska FN-förbundet och då särskilt FN:s World Food program och projektet "Skolmat blir kunskap".

Vi är också anslutna till några samarbetsorganisationer vilket innebär att vi strävar efter att följa de riktlinjer och värderingar som dessa organisationer har när vi placerar våra kunders pengar. Vi är anslutna till Global Compact, Principles for Responsible Investments (PRI), Transparency International Sverige, Carbon Disclosure Project, Diversity Charter samt Sweden Green Building Council.

För mer information om vårt hållbarhetsarbete hänvisar vi till vår hållbarhetsredovisning som numera finns tillgänglig i helt digital form på vår hemsida www.kpa.se

Twister

KPA Livförsäkring AB har ett fåtal klagomål eller rättstvister. I de fall KPA Livförsäkring AB bedömer att ekonomisk ersättning kan komma att utgå eller att tvistig återbetalning kan förväntas utebli har reservering gjorts efter bedömning i varje enskilt ärende.

Riskhantering

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer
Risk och riskhantering är en central del av verk-

samheten i försäkringsföretag. Riskerna och de beslut som tas för att hantera dem påverkar bolagets ekonomiska ställning och förmåga att nå företagets mål. Genom aktiva, kontrollerade och affärsmässiga beslut om risker skapas förutsättningar för att erbjuda kunderna försäkringslösningar som ger dem trygghet. Därför är det viktigt att risker hanteras och kontrolleras på ett strukturerat sätt, både i ett kort och ett långt tidsperspektiv. Se vidare i not 2 för en mer detaljerad redogörelse av riskhanteringen i företaget.

Riskhanteringsprocessen

Riskhanteringsprocessen är integrerad i verksamhetsprocesserna och utgör en viktig beståndsdel av den övergripande riskhanteringen. Riskhanteringsprocessen omfattar att identifiera, värdera, hantera, följa upp och rapportera alla väsentliga risker.

Identifiera

Identifieringen av risker syftar till att upptäcka och klargöra alla väsentliga risker en organisation är utsatt för på både kort och lång sikt. Identifierade risker ska beskrivas, registreras och kategoriseras. Till samtliga risker kopplas också uppgifter om vilka verksamheter som berörs. Alla identifierade risker tilldelas en riskägare och åtgärder tas fram för att hantera och förebygga riskerna.

Värdera

Företaget ska alltid sträva efter att värdera identifierade risker. Risker ska värderas på ett enhetligt sätt och, där så är möjligt, kvantifieras med vedertagna mätmetoder. Risker kan värderas mer eller mindre precist och noggrant, och beroende på risktyp är värderingen kvantitativ (mätning) eller kvalitativ (bedömning). Trafikljuset, som är Finansinspektionens verktyg för mätning av risker i försäkringsbolag, används som metod för att kvantifiera försäkringsrisker och finansiella risker (marknadsrisker och kreditrisker). Med kvalitativ värdering avses en bedömning som är en översiktlig skattning av riskens påverkan. Den kvalitativa bedömningen kan exempelvis utgå från en värdering av risken från två perspektiv, dels vilken påverkan händelsen får om den inträffar samt vilken sannolikheten är att händelsen inträffar. Denna mätmetod används främst för att värdera verksamhetsrisker.

Hantera

Hanteringen av risker sker med hjälp av regelverk, processer och kontrollaktiviteter. Det är verksamhetens och företagsledningens ansvar att prioritera de åtgärder som planeras.

Följa upp

Uppföljning innefattar den dagliga/löpande bevakningen av risker och åtgärder, samt att riskerna ligger inom fastställda limiter. Nödvändiga processer och rutiner skapas för att följa upp riskarbetet. Det är den operativa verksamheten som ansvarar för att åtgärder och risker kontinuerligt övervakas.

Rapportera

Samtliga väsentliga risker rapporteras till styrelse och vd för att ge en allsidig och saklig bild över den totala risksituationen. Rapportering av den aggregerade risksituationen sker genom skriftliga riskrapporter.

Organisation och ansvarsfördelning

För att tydliggöra styrning av verksamheten, ansvar för regelefterlevnad, riskhantering och riskkontroller har en uppdelning i tre ansvarslinjer gjorts.

Den första ansvarslinjen utgörs av verksamheten i företaget samt utlagd verksamhet. Dessa ansvarar för att leda verksamheten så att de av styrelsen fastställda målen uppfylls. De äger och hanterar risker, d.v.s. ansvarar för riskhanteringsaktiviteter, uppföljningar samt regelefterlevnad.

Den andra ansvarslinjen utgörs av styrnings- och kontrollfunktioner som ska säkerställa en ändamålsenlig och effektiv riskhantering. Styrnings- och kontrollfunktionerna stödjer och följer upp den första ansvarslinjen utifrån ramverk för intern styrning och kontroll, ansvarar för att ha en övergripande bild av risksituationen i företaget och rapporterar denna till styrelse och vd.

Den tredje ansvarslinjen utgörs av internrevision. Internrevisionen granskar och utvärderar, på styrelsens uppdrag, den interna styrningen och kontrollen inklusive riskhantering.

Ekonomisk översikt

KPA Livförsäkring AB:s intäkter består av inbetalda premier och avkastning på placeringstillgångar. Bolagets kostnader utgörs av försäkringsersättningar, ökning av försäkringstekniska avsättningar, driftskostnader, kostnader för kapitalförvaltning och skatt.

Årets resultat

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgick till -52 (1) miljoner kronor. Årets resultat blev 101 (44) miljoner kronor.

Premieinkomst

Premieinkomsten (netto efter avdragen premieskatt) uppgick under år 2013 till 341 (336) miljoner kronor, inklusive återföring från fond för tilldelad återbäring.

Kapitalförvaltning

Marknadsutveckling

2013 inleddes med en svensk 5-årig statsobligationsränta på under 1 procent och en allt starkare svensk krona. Under den ekonomiska krisen i stora delar av övriga Europa hade svenska statsobligationer blivit en attraktiv placering. På 2012 års sista dag hade USAs kongress enats om en tillfällig lösning av den låsta amerikanska budgetsituationen och undvek därmed det s.k. skattestupet. Detta tillsammans med relativt stark ekonomisk statistik både från USA och Kina samt att även Europa visade tecken på en viss ekonomisk förbättring, från ett mycket dåligt utgångsläge, resulterade i stigande räntor och en stark börsutveckling under årets inledande månader. EU-ledarna lyckades i februari enas om en långtidsbudget för 2014-2020.

Men vid slutet av februari blottades Cyperns behov av nödlån och euro-områdets sköra återhämtning ifrågasattes återigen. Detta fick till följd att såväl europeiska som svenska räntor började falla från ca 1,5 % i slutet av februari, till 1,2 % i slutet av april. Världens börser, som stigit med ca 10 % under januari och februari påverkades också och vi fick en skakigare period i mars och april, men börserna fortsatte sedan stiga till nya toppnivåer och hade vid mitten av maj stigit med ca 18 % sedan årsskiftet.

Efter en period av svag börs från mitten av maj kom det väntade beskedet från USAs centralbankschef i slutet av juni, att tiden var mogen för att trappa ned

på delar av den penningpolitiska stimulanspolitiken och världens räntor fortsatte att peka uppåt. Börserna tolkade beskedet som att det värsta var över och en ny uppgångsfas inleddes.

I september förtydligade den amerikanska centralbanken sina avsikter. Man avsåg att trappa ner köpen av långa obligationer, men att man även fortsättningsvis vill se en låg kort ränta. Börserna mottog beskedet positivt och börserna var fortsatt stabila. Börsuppgången höll, med smärre avbrott, i sig resten av året. I Sverige präglades räntemarknaden under hösten av svag konjunkturstatistik och en envist låg inflation. De svenska långa statsobligationsräntorna föll med ca 0,5 procentenheter från september fram till slutet av november.

Vid slutet av året kom stark amerikansk tillväxtstatistik och de långa räntorna vände återigen uppåt, även i Sverige. Detta förhållande påverkades inte heller av att den svenska Riksbanken, efter svag svensk inflations- och tillväxtstatistik, något överraskande, beslöt att sänka den svenska reporäntan.

När året summeras hade den 5-åriga svenska statsobligationsräntan stigit med ca 0,4 procent till 1,4 procent. Såväl den svenska börserna, som världens börser hade under året stigit med i genomsnitt ca 28 procent och den svenska kronan hade vid utgången av året fallit tillbaka till ungefär samma nivåer som vid början av året.

Avkastning

Totalavkastningen 2013 på bolagets tillgångar blev 7,2 (6,4) procent, motsvarande 329 (293) miljoner kronor. Det som i huvudsak förklarar totalavkastningen är bolagets strategiska tillgångsfördelning, vilken bland annat styrs av försäkringsåtagandenas art och bolagets risktolerans. Årets avkastning förklaras till stor del av en mycket god aktieutveckling vilken givit en avkastning på 29,1 procent. Räntebärande placeringar har givet en negativ avkastning om -0,2 procent till följd av stigande marknadsräntor. Aktieexponeringen har under året varit ca 29 procent. Durationen i den räntebärande portföljen har under året ökat från ca 3,5 till till ca 3,8 år. Valutaexponering har under året ökat från ca 10 procent till ca 13 procent.

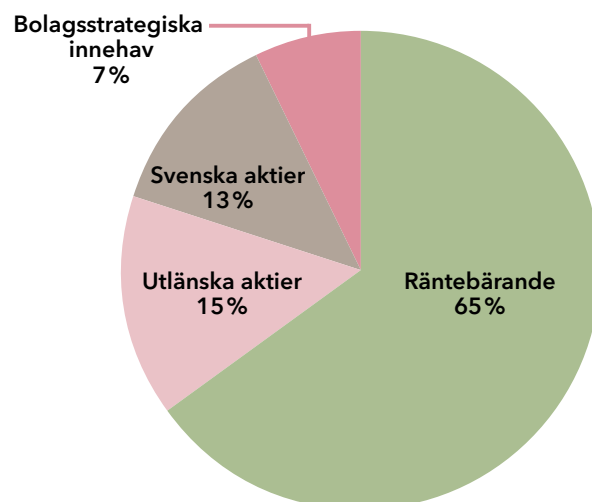
Totalavkastningstabell

Mkr	Ingående marknadsvärde 2013-01-01	Utgående marknadsvärde 2013-12-31	Totalavkastning 2013 Mkr	Totalavkastning 2013 %	Totalavkastning 2012 %	Totalavkastning 2011 %	Totalavkastning 2010 %	Totalavkastning 2009 %
Räntebärande placeringar	3 210	3 117	-6	-0,2	3,5	9,6	2,4	2,7
Aktier	1 049	1 356	310	29,1	14,5	-7,8	11,7	30,5
Alternativa placeringar	1	1	-	2,6	-15,2	-4,1	-5,1	-10,1
Säkringsinstrument	4	4	25	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Bolagsstrategiska innehav	344	344	-	-	-	-	-	11,3
Summa	4 608	4 822	329	7,2	6,4	4,8	4,5	8,2

Totalavkastningstabellen är uppställd enligt rekommendation från Svensk Försäkring och företagets riktlinjer för mätning och rapportering av totalavkastning. I not 32 redovisas hur totalavkastningstabellen är kopplad till resultat- och balansräkningen.

Placeringsstillgångarnas fördelning

(marknadsvärde)

Utbetalda försäkringsersättningar

Utbetalda försäkringsersättningar, inklusive skaderegleringskostnader, för året uppgick till -326 (-344) miljoner kronor. Den genomsnittliga utbetalningen per försäkringsfall uppgick till 3,7 (3,8) prisbasbelopp.

Förändring i försäkringstekniska avsättningar

Livförsäkringsavsättningar och avsättningen för oreglerade skador minskade tillsammans under året med 125 (78) miljoner kronor. Det beror i huvudsak på minskat antal sjukfall samt en översyn av ersättningsreserven för icke fastställda skador.

Driftskostnader

Driftskostnaderna har minskat med 3 miljoner kronor till 16 (21) miljoner kronor.

Solvensen

Ett viktigt mått på bolagets ekonomiska ställning är den så kallade solvenskvoten. Solvensen i KPA Livförsäkring AB är följande:

	2013	2012
Kapitalbas, mkr	2 480	2 562
Erfordlig solvensmarginal, mkr	388	386
Överskott, mkr	2 092	2 176
Solvenskvot	6,4	6,6

Femårsöversikt och nyckeltal

Mkr	2013	2012	2011	2010	2009
Resultat					
Premieinkomst	341	336	499	482	462
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	326	293	212	203	346
Förändring av försäkringstekniska avsättningar	-204	-92	158	385	-396
Försäkringsersättningar, netto	-326	-344	-359	-367	-403
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	-52	1	316	686	-12
Årets resultat	101	44	197	416	-

Mkr	2013	2012	2011	2010	2009
Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	4 709	4 474	4 556	4 276	4 216
Försäkringstekniska avsättningar	2 406	2 202	2 110	2 268	2 653
Konsolideringskapital	2 554	2 606	2 612	2 358	1 766
Uppskjuten skatt i konsolideringskapital	75	44	47	39	-20
Kollektiv konsolidering	2 479	2 562	2 565	2 320	1 785
Kollektiv konsolidering, i %	203	216	222	202	167
Kapitalbas	2 480	2 562	2 565	2 320	1 786
Erforderlig solvensmarginal	388	386	374	375	391
Kapitalbas för försäkringsgruppen*	45 078	31 232	25 229	33 856	26 278
Erforderlig solvensmarginal för försäkringsgruppen*	2 896	2 869	2 667	1 984	1 865

*Här ingår KPA Livförsäkring AB och KPA Pensionsförsäkring AB

Mkr	2013	2012	2011	2010	2009
Dotterbolaget KPA Pensionsförsäkring AB (publ) *					
Premieinkomst	9 890	7 713	6 664	6 335	6 232
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	8 378	6 214	3 969	5 021	6 415
Försäkringsersättningar, netto	-2 054	-1 791	-1 547	-1 272	-1 036
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	14 082	7 090	-8 220	7 424	15 086
Årets resultat	13 897	6 816	-8 473	7 180	14 894

Mkr	2013	2012	2011	2010	2009
Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	104 439	89 415	78 899	70 871	62 591
Försäkringstekniska avsättningar	65 610	63 589	58 568	41 481	38 397
Konsolideringskapital					
Aktiekapital	300	300	300	300	300
Övrigt eget kapital	42 645	29 165	22 708	31 580	24 531
Summa Konsolideringskapital	42 945	29 465	23 008	31 880	24 831
Kollektiv konsolidering	1 586	1 563	1 017	643	484
Kollektiv konsolidering, i %	102	102	101	101	101

*Konsolideras ej med KPA Livförsäkring AB

Mkr	2013	2012	2011	2010	2009
Nyckeltal Moderföretaget KPA Livförsäkring AB					
Förvaltningskostnadsprocent	0,3	0,5	0,5	0,4	0,5
Direktavkastning, procent*	2	2,7	3,3	3	3
Totalavkastning, procent**	7,2	6,4	4,8	4,5	8,2
Solvenskvote	6,4	6,6	6,9	6,2	4,6

* Redovisade nyckeltal avseende direktavkastning redovisas för åren 2013-2009 enligt FFFS 2008:26.

** Redovisad totalavkastningen är redovisad enligt Svensk Försäkringsrekommendation för rapportering av totalavkastning.

	2013	2012	2011	2010	2009
Nyckeltal Dotterbolaget KPA Pensionsförsäkring AB*					
Förvaltningskostnadsprocent	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Direktavkastning, procent	2,4	2,7	3,0	2,5	3,2
Totalavkastning, procent	8,2	7,2	5,6	8,2	12,4
Solvenskvot	17,1	12,0	10,0	19,8	16,8

* Konsolideras ej med KPA Livförsäkring AB

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och verkställande direktören föreslår till bolagsstämman att 2013 års resultat för moderbolaget om 100 523 808 kronor ökar konsolideringsfonden.

Resultaträkning

Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelsen

Mkr	Not	2013	2012
Premieinkomst			
Premieinkomst	3	342	337
Premier för avgiven återförsäkring		<u>-1</u>	<u>-1</u>
		341	336
Kapitalavkastning, intäkter	4	185	271
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	5	261	121
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar	6	-326	-344
Förändring i avsättning för oreglerade skador	23	-	-
Livförsäkringsavsättningar	7	125	78
Återbäring och rabatter	24	-500	-341
Driftskostnader	8	-16	-21
Kapitalavkastning, kostnader	9	-34	-34
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10	<u>-87</u>	<u>-65</u>
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-52	1
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		<u>-52</u>	<u>1</u>
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		-52	1
Bokslutsdispositioner	12	<u>183</u>	<u>47</u>
Resultat före skatt		131	48
Skatt på årets resultat	13	<u>-31</u>	<u>-4</u>
Årets resultat		101	44

Rapport över totalresultat

Moderföretaget Mkr	Not	2013	2012
Årets resultat		101	44
Övrigt totalresultat		-	-
Totalresultat för perioden		101	44

Balansräkning

Tillgångar

Mkr	Not	2013-12-31	2012-12-31
Placeringstillgångar			
Placeringar i koncern- och intresseföretag			
Aktier och andelar i koncernföretag	14	<u>344</u>	<u>344</u>
		344	344
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	15	1 352	1 047
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16	3 007	3 075
Derivat	17	<u>6</u>	<u>8</u>
		4 365	4 130
Summa placeringstillgångar		4 709	4 474
Fordringar			
Aktuell skattefordran		112	104
Övriga fordringar	19	<u>17</u>	<u>56</u>
		129	160
Andra tillgångar			
Kassa och bank		100	186
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränteintäkter		45	51
		<u>45</u>	<u>51</u>
Summa tillgångar		4 983	4 871

Balansräkning

Eget kapital, avsättningar och skulder

Mkr	Not	2013-12-31	2012-12-31
Eget kapital			
Aktiekapital, (72 aktier å nominellt belopp 10 tkr (bokfört värde 720 tkr)		1	1
Konsolideringsfond		2 136	2 092
Balanserad vinst eller förlust			
Årets resultat		<u>101</u>	<u>44</u>
		2 238	2 137
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond	21	242	425
Försäkringsteknisk avsättning (före avgiven återförsäkring)			
Livförsäkringsavsättning	22	705	798
Avsättning för oreglerade skador	23	260	293
Avsättning för tilldelad återbäring	24	<u>1 441</u>	<u>1 111</u>
		2 648	2 202
Andra avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelser		1	1
Uppskjuten skatteskuld	26	75	44
Skulder			
Derivat	17	2	4
Övriga skulder	25	<u>17</u>	<u>57</u>
		19	61
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1	1
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		4 983	4 871

Poster inom linjen

Ställda panter och ansvarsförbindelser	Not	2013	2012
Panter och därmed jämförliga säkerhet för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser	28	4 749	4 636
Åtagande	29	83	113

Rapport över förändringar i eget kapital

Mkr	Aktiekapital	Konsolideringsfond	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans 2012-01-01	1	1 895	197	2 093
Föregående års vinstdisposition		197	-197	-
Årets resultat, tillika årets totalresultat	<u> </u>	<u> </u> -	<u> </u> 44	<u> </u> 44
Utgående balans 2012-12-31	1	2 092	44	2 137
Ingående balans 2013-01-01	1	2 092	44	2 137
Föregående års vinstdisposition		44	-44	-
Årets resultat, tillika årets totalresultat	<u> </u>	<u> </u> -	<u> </u> 101	<u> </u> 101
Utgående balans 2013-12-31	1	2 136	101	2 238

Kassaflödesanalys

Mkr	2013	2012
Den löpande verksamheten		
Resultat före bokslutsdispositioner¹⁾	-52	1
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet ²⁾	-38	-127
Betald skatt	<u>-7</u>	<u>-63</u>
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	-97	-189
Förändring av placeringstillgångar ³⁾	6	300
Förändring av övriga rörelsefordringar	45	-36
Förändring av övriga rörelseskulder	<u>-42</u>	<u>39</u>
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-88	115
Årets kassaflöde	-88	115
Likvida medel vid årets början	186	71
Kursdifferens i likvida medel	1	-
Likvida medel vid årets slut	<u>100</u>	<u>186</u>
Årets kassaflöde	-88	115
¹⁾Betalda och erhållna räntor och utdelningar	2013	2012
Under perioden betald ränta	1	1
Under perioden erhållen ränta	108	89
Under perioden erhållen utdelning	<u>35</u>	<u>35</u>
Summa betalda och erhållna räntor och utdelningar	145	126
²⁾Poster som inte ingår i kassaflödet	2013	2012
Realiserad vinst (-)/förlust (+)	-77	-147
Orealiserad vinst (-)/förlust (+)	-189	-94
Valutakursvinst (-)/förlust (+)	23	23
Förändring av försäkringstekniska avsättningar	204	92
Övrigt	<u>-</u>	<u>-</u>
Summa poster som inte ingår i kassaflödet	-38	-127
³⁾Förändring av placeringstillgångar	2013	2012
Nettoinvestering av placeringstillgångar, livförsäkring	<u>6</u>	<u>300</u>
Summa förändring av placeringstillgångar	6	300

NOTER

Not 1. Redovisningsprinciper

Överensstämmelse med normgivning och lag

KPA Livförsäkring AB:s årsredovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2008:26 och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2, Redovisning för juridiska personer. KPA Livförsäkring AB tillämpar s. k. lagbegränsad IFRS i juridisk person och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS 2008:26. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nyheter eller ändringar som blir tillämpliga fr.o.m. räkenskapsår 2014 och framåt planeras inte att förtidstillämpas.

Nedan beskrivs förväntade effekter på de finansiella rapporterna som tillämpningen av nedanstående nya eller ändrade IFRS förväntas få på de finansiella rapporterna. Utöver dessa bedöms inte de övriga nyheterna påverka KPA Livförsäkring AB's finansiella rapporter.

IFRS 10 Koncernredovisning. Ny standard för koncernredovisning som ersätter IAS 27 och SIC 12. Standarden innehåller inga ändringar jämfört med nu gällande IAS 27 vad gäller regler för konsolidering vid förvärv och avyttring. IFRS 10 innehåller en modell som ska användas vid bedömning av om bestämmande inflytande föreligger eller inte för samtliga

investeringar som ett företag har inklusive det som idag kallas SPE:n och regleras i SIC 12. Standarden ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning. Särskilda övergångsregler finns. Folksam Livs bedömning är att tillämpning av IFRS 10 kommer att innebära att försäkringsaktiebolag som drivs med vinstutdelningsförbud även fortsättningsvis inte kommer att konsolideras i koncernredovisningen. Vidare gör Folksam Liv bedömningen att vissa delägda företag som tidigare konsoliderats framgent kommer att klassificeras som intresseföretag som redovisas med kapitalandelsmetoden.

IFRS 11 Samarbetsarrangemang. Ny standard för redovisning av joint ventures och gemensam verksamhet. Den nya standarden kommer i huvudsak att medföra två ändringar jämfört med IAS 31 Andelar i joint ventures. Den ena förändringen är om en investering bedöms vara en gemensam verksamhet eller ett joint venture. Beroende på vilken typ av investering som föreligger finns det olika redovisningsregler. Den andra förändringen är att joint venture ska redovisas enligt kapitalandelsmetoden och klyvningsmetoden kommer inte att vara tillåten. Standarden ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare. Standarden ska tillämpas retroaktivt med särskilda övergångsregler. Folksam Livs bedömning är att den nya standarden inte förväntas ge några förändringar i redovisningen.

IFRS 12 Upplýsingar om andelar i andra företag. Ny standard för upplýsingar för investeringar i dotterföretag, samarbetsarrangemang, intresseföretag och ej konsoliderade "strukturerade företag". Standarden ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

Ändrad IAS 27 Separata finansiella rapporter. Den ändrade standarden inkluderar endast regler för juridiska enheter. I huvudsak är det inga förändringar avseende redovisning och upplýsingar för separata finansiella rapporter. Redovisning och upplýsing

av intresseföretag och joint venture har inkluderats i IAS 27. Ändringarna ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

Ändrad IAS 28 Innehav i intresseföretag och joint venture. Den ändrade standarden överensstämmer i huvudsak med tidigare IAS 28. Ändringarna avser hur redovisning ska göras när förändringar i innehav ändras och betydande eller gemensamt bestämmande inflytande upphör eller inte. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

Ändrad IAS 32 Finansiella instrument: Klassificering. Ändringen avser förtydliganden avseende reglerna för när kvittning av finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen är tillåten. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

Ändrad IAS 36 Nedskrivningar: Upplupet värde om återvinningsvärde för icke-finansiella tillgångar. Ändringen innebär att upplysningskravet om återvinningsvärdet för samtliga kassagenererande enheter till vilka goodwill har allokerats tas bort. Vidare samordnas upplysningskraven avseende verkligt värde minus försäljningskostnader samt nyttjandevärde. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

IFRS 9 Financial Instruments avses ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IASB har publicerat de tre delar som kommer att utgöra den slutliga IFRS 9. Den första delen behandlar klassificering och värdering av finansiella tillgångar samt finansiella skulder. De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av två kategorier, där värdering sker till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde används för instrument som innehåller i en affärsmodell vars mål är att erhålla de kontraktuella kassaflödena; vilka ska utgöra betalningar av kapitalbelopp och ränta på kapitalbeloppet vid specificerade datum. Övriga finansiella tillgångar redovisas till verkligt värde och möjligheten att tillämpa 'fair value option' som i IAS 39 behålls. Förändringar i verkligt värde ska redovisas i resultatet, med undantag för värdeförändringar på egetkapitalinstrument som inte innehåller för handel och för vilka initialt val görs att redovisa värdeför-

ändringar i övrigt totalresultat. Värdeförändringar på derivat i säkringsredovisning påverkas inte av denna del av IFRS 9, utan redovisas tillsvidare i enlighet med IAS 39.

IASB publicerade i oktober 2010 även de delar av IFRS 9 som berör klassificering och värdering av finansiella skulder. Merparten av principerna för klassificering och värdering av finansiella skulder enligt IFRS 9 överensstämmer med principerna i IAS 39 förutom när det gäller hur förändringar i verkligt värde på finansiella skulder som frivilligt värderas till verkligt värde enligt den sk "Fair Value Option" ska redovisas. För dessa skulder ska värdeförändringen delas upp på förändringar som är hänförliga till egen kreditvärdighet respektive på förändringar i referensränta.

IASB publicerade i november 2013 även principerna och reglerna i IFRS 9 som hanterar förutsättningarna för säkringsredovisning. KPA Livförsäkring har ännu inte gjort någon utvärdering av effekterna eftersom standarden ännu inte godkänts för tillämpning inom EU.

Förutsättningar vid upprättande av försäkringsföretagets finansiella rapporter

KPA Livförsäkring AB:s funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste miljon. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Vid upprättande av de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS görs bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under

rådande förhållanden synes vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och antaganden används sedan för att bedöma de redovisade värdena på tillgångar och skulder som inte annars framgår tydligt från andra källor. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. I not 33 beskrivs bedömningar och uppskattningar som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna.

De viktigaste antagandena som påverkar redovisade belopp för tillgångar och skulder är relaterade till de försäkringstekniska avsättningarna. Avsättningarna kontrolleras och utvärderas löpande i det ordinarie boksluts- och prognosarbetet. Betydelsen av respektive antagande visas i känslighetsanalys i not 2, Upplysningar om risker.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. KPA Livförsäkring AB:s funktionella valuta är svenska kronor och vid värdering av tillgångar och skulder i utländsk valuta används balansdagens stängningskurser. Valutakursförändringar redovisas i resultaträkningen netto på raden "Kapitalavkastning, intäkter" respektive "Kapitalavkastning, kostnader".

Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till historiska anskaffningsvärden omräknas till valutakurs vid transaktionstillfället. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till verkliga värden omräknas till den funktionella valutan till den kurs som råder vid tidpunkten för värdering till verkligt värde.

Försäkringsavtal

KPA Livförsäkring AB har genomfört en klassificering av alla avtal utifrån den försäkringsrisk de innehåller och därmed den ekonomiska påverkan som en försäkringshändelse har för bolaget. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. Bolaget har bedömt att den ekonomiska påverkan är betydande om försäkringsrisken är minst fem procent. Även för pensionsförsäkringsavtal med försäkringsrisk mindre än fem procent som tecknas utan personlig rådgivare bedöms den ekonomiska påverkan vara betydande.

Är ekonomisk påverkan försumbar räknas avtalet som ett finansiellt instrument. Klassificeringen styr dock inte om avtalen redovisas som försäkringsavtal eller delas upp på en försäkringsdel och en finansiell del, s.k. unbundling.

Begreppet försäkringsavtal definieras i IFRS 4. Avtal som medför betydande försäkringsrisker för den försäkrade och därmed uppfyller definitionen av försäkringsavtal ska redovisas enligt IFRS 4. Avtal som inte uppfyller definitionen ska redovisas som finansiella kontrakt enligt IAS 39, alternativt som serviceavtal enligt IAS 18. KPA Livförsäkring AB:s bestånd består i huvudsak av grupplivförsäkringar innehållande betydande försäkringsrisk och redovisas därmed enligt IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas inbetalda belopp under räkenskapsåret enligt försäkringsavtal för direkt försäkring. Premieinkomst redovisas exklusive skatter och andra offentliga avgifter som belastar försäkringspremien.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av livförsäkringsavsättningar, avsättning för oreglerade skador och fond för tilldelad återbäring. Bolagets balans- och resultaträkning är helt knutna till försäkringsgrenen Gruppliv- och Tjänstgrupplivförsäkring. KPA Livförsäkring AB:s livförsäkringsavsättningar och avsättning för oreglerade skador är avsedda att täcka de framtida kostnaderna för riskskyddet som de försäkrade åtnjuter enligt 9§ i KPA Livförsäkring AB:s försäkringsvillkor. Riskskyddet utgör det efterskydd som ges vid avgång ur tjänst vid arbetsoförmåga, arbetslöshet, ny anställning utan jämförbar försäkring och ålderspensionering.

Bolagets aktuarie beräknar avsättningarna med hjälp av statistiska och aktuariella metoder som anpassats till företagets historiska erfarenheter och observationer i försäkringsbeståndet.

Livförsäkringsavsättningar

Posten avser avsättningar för framtida dödsfall för de försäkrade med efterskydd.

Avsättning för oreglerade skador

Dessutom görs avsättningar för försäkringsfall som

har rapporterats men inte reglerats samt för okända förväntade försäkringsfall vilka redovisas under posten avsättningar för oreglerade skador. Storleken på avsättningarna beror på bolagets erfarenhet.

Fond för tilldelad återbäring

Under posten avsättning för återbäring redovisas medel som har avsatts för framtida premieinkomst i bolaget.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader fördelas i resultaträkningen efter funktionerna skadereglering, administration och kostnader för kapitalförvaltning.

Avgiven återförsäkring

Som premie för avgiven återförsäkring redovisas belopp som betalats ut under räkenskapsåret eller belopp som tagits upp som en skuld till försäkringsföretag som mottagit återförsäkring enligt ingångna återförsäkringsavtal.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning, intäkter

Posten Kapitalavkastning, intäkter avser avkastning på placeringstillgångar och omfattar utdelning på aktier och andelar, ränteintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster (netto).

Kapitalavkastning, kostnader

Under Kapitalavkastning, kostnader redovisas kostnader för placeringstillgångar. Posten omfattar kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto), nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

Realiserade och orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar som värderas till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar förs tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under

posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning.

Skatt

I årets skattekostnad ingår aktuell skatt och uppskjuten skatt. Skattesatsen är 22 procent av det beskattningsbara resultatet. Skattesatsen är 22 procent för uppskjuten skatt. Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Beloppen beräknas baserade på hur de temporära skillnaderna förväntas bli utjämnade och med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller aviserade per balansdagen. Temporära skillnader beaktas inte för skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag under förutsättning att moderföretaget eller investeraren kan styra tidpunkten för återföring av de temporära skillnaderna och det är sannolikt att en sådan återföring inte sker inom överskådlig framtid.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas. Eventuellt tillkommande inkomstskatt som uppkommer vid utdelning redovisas vid samma tidpunkt som när utdelningen redovisas som en skuld. I juridisk person redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Finansiella instrument

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan kundfordringar, aktier och andra egetkapitalinstrument, lånefordringar och räntebärande värdepapper, övriga finansiella placeringstillgångar samt derivat. Bland skulder och eget kapital återfinns leverantörsskulder, utgivna skuldinstrument, låneskulder samt derivat.

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då företaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången. En finansiell tillgång tas bort från rapport över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapport över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt att det föreligger avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

Klassificering och värdering

Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom avseende de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan.

Derivatinstrument redovisas både initialt och löpande till verkligt värde. Värdeökningar respektive värdeminskningar samt i förekommande fall betald och upplupen ränta på derivat redovisas som nettoreultat av finansiella transaktioner.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde

via resultaträkningen. Denna kategori består av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den s k Fair Value Option). Finansiella instrument i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen.

I den första undergruppen ingår derivat med positivt verkligt värde. I undergruppen finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori ingår följande placeringstillgångar: aktier och andelar, obligationer och räntebärande värdepapper, placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk samt vissa organisatoriska innehav som redovisas bland övriga finansiella placeringstillgångar.

Företaget har som princip att hänföra samtliga dessa placeringstillgångar som är finansiella instrument och som inte är aktier i dotter- eller intresseföretag till kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen därför att företaget löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden.

Beräkning av verkligt värde

Följande sammanfattar de metoder och antaganden som främst använts för att fastställa verkligt värde på de finansiella instrumenten.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader (t ex courtage) vid anskaffningstillfället. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs. Sådana instrument återfinns på balansposterna aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper samt

fondförsäkringstillgångar. Den största delen av företagets finansiella instrument åsätts ett verkligt värde med priser som är kvoterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så tar företaget fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt. Värderingstekniker används för följande klasser av finansiella instrument; derivat, vissa innehav i så kallade alternativa placeringar, fond- i fondinnehav samt onoterade innehav av aktier vilka redovisas i balansposten aktier och andelar, vissa organisatoriska innehav som redovisas bland övriga finansiella placeringstillgångar samt en placering i räntebärande värdepapper som redovisas i balansposten obligationer och räntebärande värdepapper.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Aktier och andelar som är officiellt noterade värderas med hjälp av senaste officiella köpkurs, i lokal valuta.

För innehav i onoterade aktier, främst riskkapitalbolag, ska värderingen i första hand följa IPEVCs principer eller likvärdiga värderingsprinciper och ska i första hand vara baserade på tillgängliga marknadspriser, men även andra värderingsmetoder kan användas som t. ex. diskonterat kassaflöde, substansvärdeметоден, nyligen genomförda transaktioner och multipelvärdering. Värderingen uppdateras då ny värdering erhålls och justeras för kassaflöden fram till bokslutstillfället.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Både svenska och utländska obligationer och andra räntebärande värdepapper med officiell handel marknadsvärderas dagligen med hjälp av senaste officiella köpkurs i lokal valuta.

För instrument utan officiell handel och där tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden

diskonteras till relevant värderingskurva. Obligationer och andra räntebärande värdepapper utan officiell handel marknadsvärderas med hjälp av en yieldkurva baserad på STIBOR (för löptider upp till 9 månader) respektive swapräntor (för löptider över 1 år) samt en marknadsmässig justering med en för respektive värdepapper bedömd rimlig kreditspread.

Derivat

Derivat värderas till verkligt Valutaterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot kronor för aktuell valuta vid värderingsdagens slut och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid. Transaktionskostnader för derivat kostnadsförs.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Till denna kategori hänförs lån med säkerhet i fast egendom, övriga lån, övriga finansiella placeringstillgångar förutom de organisatoriska innehav som värderas till verkligt värde via resultaträkningen, lån lämnade till koncernföretag, övriga fordringar inklusive likvida medel samt upplupna ränteintäkter. Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten.

Kund- och lånefordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Denna kategori består av två undergrupper, finansiella skulder som innehas för handel och finansiella skulder som vid första redovisningstillfället identifierats som tillhörig till denna kategori. I den förstnämnda delkategorin ingår derivat med negativt verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

Andra finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, t.ex. leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Nedskrivningar av finansiella instrument

Vid varje rapporttillfälle utvärderar försäkringsfö-

retaget om det finns objektiva belägg som tyder på att en finansiell tillgång eller grupp av tillgångar är i behov av nedskrivning till följd av att en eller flera händelser (förlusthändelser) inträffat efter det att tillgången redovisas för första gången och att dessa förlusthändelser har en inverkan på de uppskattade framtida kassaflödena från tillgången eller gruppen med tillgångar. Om det finns objektiva bevis som tyder på att ett nedskrivningsbehov kan finnas så betraktas dessa tillgångar som osäkra. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet.

Det redovisade värdet efter nedskrivningar på tillgångar tillhörande kategorin lånefordringar och kundfordringar vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde beräknas som nuvärdet av framtida kassaflödena diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en kort löptid diskonteras inte. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

En finansiell tillgång har ett nedskrivningsbehov endast om objektiva belägg visar att en eller flera händelser inträffat som har en inverkan på de framtida kassaflödena för den finansiella tillgången om dessa kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt. Objektiva belägg för att en eller flera händelser inträffat som påverkar de uppskattade framtida kassaflödena är exempelvis följande:

- betydande finansiella svårigheter hos emittenten eller gäldenär,
- att långgivaren beviljat låntagaren en eftergift som en följd av dennes finansiella svårigheter och som annars inte hade övervägts,
- ett avtalsbrott, såsom uteblivna eller försenade betalningar av räntor eller kapitalbelopp,
- att det blir sannolikt att låntagaren kommer att gå i konkurs eller genomgå annan finansiell rekonstruktion och
- negativ värdeutveckling på pantsatta tillgångar.

Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning återförs om det både finns bevis på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av det nedskrivna beloppet.

Nedskrivningar av tillgångar inom kategorin lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Andra avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när KPA Livförsäkring AB har en befintlig juridisk eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden.

Andra finansiella skulder

Övriga finansiella skulder, till exempel leverantörskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Pensioner

Principer för redovisning av pensioner beskrivs i noten 31.

Pensionering i egen regi

KPA har from juli 2011 utöver de kollektivavtalade pensioner som tryggats i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse utfäst till vissa anställda att ersätta 65 procent av lönen för dem som väljer att gå i pension från 62 års ålder. Förändring i pensionsförpliktelse redovisas över resultaträkningen.

Dotterföretag

Andelar i dotterföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden. Nedskrivning görs när det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet.

Aktieägartillskott

Företaget redovisar aktieägartillskott i enlighet med uttalandet från Rådet för finansiell rapportering (RFR 2). Aktieägartillskott förs direkt mot eget kapital hos mottagaren och aktiveras i aktier och andelar hos givaren.

Not 2. Upplysningar om risker

Denna not omfattar en beskrivning av KPA Livförsäkring AB:s riskhantering samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker, finansiella risker och verksamhetsrisker.

Risker och riskhantering

Risk och riskhantering är en central del av verksamheten i försäkringsföretag. Riskerna och de beslut som tas för att hantera dem påverkar bolagets ekonomiska ställning och förmåga att nå företagets mål. Genom aktiva, kontrollerade och affärsmässiga beslut om risker skapas förutsättningar för att erbjuda kunderna försäkringslösningar som ger dem trygghet. Risker som däremot innebär att lagar och förordningar inte kan efterlevas ska undvikas. Därför är det viktigt att risker hanteras och kontrolleras på ett strukturerat sätt, både i ett kort och ett långt tidsperspektiv. Som stöd för riskhanteringen finns interna regelverk såsom policyer, riktlinjer och instruktioner för exempelvis att hantera risker vid tecknande av försäkring, beräkna avsättning för åtaganden, placeringar och hantering av verksamhetsrisker. Inom Solvens 2-programmet har riskfunktionen under 2013 utvecklat arbetssätt och metoder för riskhantering som har börjat implementeras under 2013 och kommer att fortsätta att implementeras under 2014. Arbetet har bland annat varit att vidareutveckla och dokumentera arbetssätt för riskhantering och uppföljning av finansiella risker och verksamhetsrisker.

Ansvar och roller

För att tydliggöra styrning av verksamheten, ansvar för regelefterlevnad, riskhantering och riskkontroller har en uppdelning i tre ansvarslinjer gjorts.

Ansvarslinjer

Den första ansvarslinjen utgörs av verksamhet i företaget samt utlagd verksamhet. Den första ansvarslinjen:

- ansvarar för att leda verksamheten så att de av styrelsen fastställda målen uppfylls,
- äger och hanterar risker, dvs ansvarar för riskhanteringsaktiviteter, såsom att identifiera, värdera

och hantera risker, uppföljningar av riskhanteringsaktiviteterna samt

- ansvarar för regelefterlevnad.

Den andra ansvarslinjen utgörs av styrnings- och kontrollfunktioner. Den andra ansvarslinjen stödjer, rådgör och följer upp den första ansvarslinjen utifrån intern styrning och kontroll. Med detta menas att den andra ansvarslinjen bland annat:

- etablerar och upprätthåller regelverk inklusive principer och ramverk för intern styrning och kontroll,
- ansvarar för att ha övergripande och aggregerad bild av risksituationen, inklusive internkontroll avseende styrning, riskhantering och regelefterlevnad,
 - stödjer och rådgör den första ansvarslinjen i tolkning, implementering och efterlevnad av regelverk, principer och ramverk,
 - granskar och följer upp den första ansvarslinjen,
 - rapporterar till vd, styrelse och andra intressenter.

Den tredje ansvarslinjen inom företaget utgörs av internrevision. Internrevisionen granskar och utvärderar, på styrelsens uppdrag, den interna styrningen och kontrollen inklusive riskhantering.

Ansvar för KPA Livförsäkring AB AB:s, riskhantering är fördelat och strukturerat på följande sätt:

Styrelsen

Det är styrelsens ansvar att se till att företaget har en god intern kontroll och att företagets risker hanteras och kontrolleras på ett tillfredställande sätt. Styrelsen fastställer de interna regelverk som ska gälla för riskhantering och intern styrning och kontroll.

Vd

Vd ansvarar för att det finns interna regler och ansvariga för riskhantering och riskkontroll. Vd ansvarar också för att se till att hantering och uppföljning görs enligt dessa regler.

Risikommittén

Risikommitténs uppgift är att vara rådgivande inom frågor som berör riskhantering, såsom riskkategorisering och riskhanteringsprocess samt tillstyrka den aggregerade risikrapporten för företaget som tas fram av riskfunktionen.

Risikfunktion

Risikfunktionen är en kontrollfunktion som har till uppgift att stödja vd i den övergripande riskstyrningen. Risikfunktionens uppgift är att säkerställa en ändamålsenlig riskhantering och utföra en självständig riskkontroll. Risikfunktionen ska vara stödjande och rådgivande i frågor avseende en gemensam ändamålsenlig och effektiv riskhantering, i enlighet med regelverk och branschpraxis om god intern styrning och kontroll.

Compliance officer

Compliance officer ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med interna och externa regelverk samt god sed eller standard. Compliancearbetet ska leda till att minimera risken för att drabbas av sanktioner eller annat som kan skada kundernas förtroende för företaget.

Ansvarig aktuarie

Ansvarig aktuarie ansvarar för värderingen av försäkringsåtagandena och arbetar fram och de aktuariella metoder och modeller som används för värderingen. Ansvarig aktuarie föreslår:

- förändringar i försäkringstekniska riktlinjer
- förändringar i reservsättningsinstruktionen.

Riskhanteringsprocessen

Riskhanteringsprocessen är integrerad i verksamhetsprocesserna och utgör en viktig beståndsdel av den övergripande riskhanteringen. Riskhanteringsprocessen utgör ett stöd i avvägningen mellan risktagande och möjlighet att nå uppsatta mål. Riskhanteringsprocessen omfattar att identifiera, värdera, hantera, övervaka och rapportera alla väsentliga risker.

Identifiera

Identifieringen av risker syftar till att upptäcka och klargöra alla väsentliga risker en organisation är utsatt för på både kort och lång sikt. Identifierade risker ska

beskrivas, registreras och kategoriseras. Till samtliga risker kopplas också uppgifter om vilken verksamhet som berörs. Alla identifierade risker tilldelas en riskägare och åtgärder tas fram för att hantera och förebygga riskerna.

Värdera

Företaget ska alltid sträva efter att värdera identifierade risker. Risker ska värderas på ett enhetligt sätt och, där så är möjligt, kvantifieras med vedertagna mätmetoder. Risker kan värderas mer eller mindre precist och noggrant, och beroende på risktyp är värderingen kvantitativ (mätning) eller kvalitativ (bedömning). Med kvantitativ värdering (mätning) avses en skattning som är en numerisk beräkning eller överslagskalkyl. Trafikljuset, som är Finansinspektionens verktyg för mätning av risker, används också inom Folksam som en metod för att kvantifiera försäkrings-, finansiella risker och driftkostnadsrisken. Trafikljuset mäter hur företagets tillgängliga kapital påverkas i ett antal fördefinierade stressor av finansiella risker och försäkringsrisker. Minskningar av det tillgängliga kapitalet vägs samman till ett kapitalkrav som företaget måste hålla för att täcka dessa risker.

Med kvalitativ värdering avses en bedömning som är en översiktlig skattning av riskens påverkan. Den kvalitativa bedömningen kan exempelvis utgå från en värdering av risken från två perspektiv, dels vilken påverkan händelsen får om den inträffar samt vilken sannolikheten är att händelsen inträffar. Denna mätmetod används främst för att värdera verksamhetsrisker.

Hantera

Vilken typ av hantering av risker är avhängigt riskens natur, men gemensamt är att det ska finnas t ex regelverk, processer och kontrollaktiviteter. Som en del av hantering av risker planeras och genomförs åtgärder för att styra eller begränsa risken. Det är verksamhetens och företagsledningens ansvar att prioritera de åtgärder som planerats utifrån den nytta den kommer att medföra för organisationen. Alternativen vid beslutet om hanteringen av risken är att antingen acceptera risken, bevaka risken eller reducera risken.

Vid val av åtgärd för hantering av risk bör uppskattad kostnad för åtgärden vägas mot riskreducerande effekt, på både kort och lång sikt.

Följa upp

Följa upp innefattar den dagliga/löpande uppföljningen av riskerna och deras åtgärder, samt att riskerna till exempel ligger inom fastställda limiter. Det förutsätts att nödvändiga processer och rutiner skapas av verksamheten för att följa upp riskarbetet. Det är den operativa verksamheten som ansvarar för att se till att åtgärder och risker kontinuerligt övervakas.

Rapportera

Samtliga väsentliga risker som är förknippade med organisationen och dess verksamhet ska löpande rapporteras till styrelse och vd för att ge en allsidig och saklig bild över den totala risksituationen. Rapportering av den aggregerade risksituationen samt uppföljning av risker och åtgärder sker genom skriftliga riskrapporter.

Väsentliga risker i KPA Livförsäkring AB

Den verksamhet som KPA Livförsäkring AB bedriver innebär risker som kan innebära förluster i en försäkringsprodukt eller genom placeringen av tillgångar, dvs till följd av försäkringsrisk eller finansiella risker. Dessutom kan händelser som exempelvis avbrott inom IT utlösa oväntade förluster. Detta arbetar verksamheten med löpande genom att identifiera, värdera, hantera och följa upp risker i verksamheten så att förluster minimeras.

I nedan avsnitt beskrivs hantering av försäkringsrisker, finansiella risker samt verksamhetsrisker.

Försäkringsrisker

KPA Livförsäkring AB:s försäkringsverksamhet omfattar riskförsäkring i form av tjänstegrupplivförsäkring för anställda inom kommuner och landsting. Försäkringsriskerna är främst i sjukfallsrisken (att fler försäkrade har rätt till efterskydd) och dödsfallsrisk (att dödsfallen blir fler än förväntat). Även risken för inflation kan påverka, då utbetalda försäkringsersättningar är värdesäkrade. Risker förekommer i samband med tecknande av försäkring och i samband med beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Därutöver finns även koncentrationsrisker och katastrofrisker.

De generella styrningsverktygen för hantering av försäkringsrisker är de försäkringstekniska riktlinjerna och det försäkringstekniska beräkningsunderlaget. De försäkringstekniska riktlinjerna innehåller princi-

per för hur premier bestäms och försäkringstekniska avsättningar beräknas m.m. Riktlinjerna är också styrande för uppföljningen av gjorda antaganden. Riktlinjer föreslås av ansvarig aktuarie och beslutas av styrelsen. I det försäkringstekniska beräkningsunderlaget anges vilka antaganden som ska gälla för att riktlinjerna ska uppfyllas.

Hantering av försäkringsrisker

Hantering och värdering av risker i försäkringsverksamheten är grundläggande för alla försäkringsbolag. Korrekt prissättning av riskerna bidrar till KPA Livförsäkring ABs långsiktiga lönsamhet. Reservsättningarna måste vara tillräckliga. Risker liksom principer och verktyg för riskhantering kan skilja sig åt.

Löpande rapportering av bland annat riskkänslighet, solvensgrad och konsolidering till styrelsen utgör en del av bolagets interna uppföljning och riskhantering.

Teckningsrisk och avsättningsrisk för riskförsäkring

Livförsäkringsrisken vid tecknandet av dödsfallsförsäkring är risken att dödligheten underskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Livförsäkringsrisken innefattar även risken att insjuknandet underskattas och/eller att tillfrisknandet överskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Driftskostnadsrisken vid tecknandet för dödsfallsförsäkring är risken att driftskostnaderna underskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Konsekvensen av felaktiga premieantaganden blir att premien inte täcker försäkringens utbetalningar och driftskostnader. Riskerna hanteras genom årlig analys av dödlighet, sjuklighet och driftskostnader, som grund för eventuella beslut om premieförändringar.

Risken vid reservsättning av dödsfallsförsäkring är att dödligheten och driftkostnaderna underskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. Med felaktiga reservsättningsantaganden räcker inte reserverade skadekostnader och driftskostnader till för behandling och utbetalning av de skador - rapporterade eller ej rapporterade - som inte slutreglerats. Riskerna vid beräkning av reserver hanteras genom att modeller och antaganden löpande ses över. I samband med skadereglering av dödsfall sker en bedömning av om den försäkrade uppfyller kraven i villkoren för att omfattas av försäkringen.

Koncentrations- och katastrofrisker

KPA Livförsäkring AB:s försäkringsportfölj består av engångsutbetalningar vid dödsfall. Det är en stor övervikt av det aktiva beståndet framför de med efterskydd. För företaget är risken för de aktiva liten eftersom avtalen är ettåriga. Koncentrationsrisk är risken för otillräcklig riskutjämning på grund av för litet kollektiv eller skevt urval. För kollektivavtalad försäkring har bolaget ingen möjlighet att styra över riskspridningen. För kollektivavtalad tjänstegruppliv bedöms koncentrationsrisken vara begränsad. Återförsäkringsprogrammet omfattar katastrofåterförsäkring för olyckshändelser med fler än ett dödsfall. Återförsäkringsprogrammet ses över löpande och justeras vid behov.

Känslighetsanalys av reservsättningsantaganden

I tabellen visas hur de försäkringstekniska avsättningarna skulle förändras om dödligheten eller driftskostnaderna förändrades. Tabellen visar känsligheten i KPA Livförsäkring AB:s avsättningar. De försäkringstekniska avsättningarnas känslighet för ränteförändringar framgår av avsnittet om finansiella risker.

- Dödssannolikheten antas ökas med 20 %. En ökad dödssannolikhet innebär ökade avsättningar för efterskyddet.
- Marknadsräntan sjunker med 1 % vilket medför ökade avsättningar.
- Reservavsättningens förändring visas när inflationen ökar med 1 %.

Antagande, Mkr	Förändring i antagande %	Försäkringstekniska avsättningar	Resultat före skatt	Eget kapital
2013				
Dödlighet	20%	126	-126	-98
Räntekänslighet	-1%	20	-20	-15
Kostnadsinflation	1%	10	-10	-8
2012				
Dödlighet	20%	205	-205	-151
Räntekänslighet	-1%	50	-50	-37
Kostnadsinflation	1%	11	-11	-8

Koncentrationer av försäkringsrisk

KPA Livförsäkring AB:s försäkringsportfölj består av engångsutbetalningar vid dödsfall. Det är en stor övervikt av det aktiva beståndet framför de med efterskydd. För företaget är risken för de aktiva liten eftersom avtalen är ettåriga.

Risksummor, Mkr	Aktiva beståndet	Bestånd med efterskydd	Totalt
2013			
Män	54 638	5 252	59 232
Kvinnor	212 308	30 056	230 516
Totalt	266 946	35 308	289 748
2012			
Män	53 424	5 808	59 232
Kvinnor	209 923	20 593	230 516
Totalt	263 347	26 401	289 748

Finansiella risker

Målet för förvaltningen av tillgångarna är att på bästa sätt bidra till en stabil och konkurrenskraftig premie under gällande risk- och placeringsrestriktioner. Valet av tillgångsportfölj görs med utgångspunkten att bolaget ska tåla att utvecklingen på finansmarknaderna blir mycket svag. Ytterligare begränsningar vid valet av sammansättningen av tillgångsportföljer är att legala restriktioner om skuldtäckning och solvens ska uppfyllas, att risknivån aldrig får vara högre än att grönt ljus erhålls i Finansinspektionens trafikljusmodell, samt de etiska krav som ställs på företag där placeringar görs.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av bolagets tillgångar och anger ramar och limiter för exponeringar samt riktlinjer för verksamheten. Vd ansvarar för att förvaltningen av bolagets tillgångar sker inom de ramar och anvisningar som styrelsen givit samt för översynen av placeringsriktlinjerna.

Vid valet av placeringsinriktning beaktas bland annat tillgångarna, skulderna och deras egenskaper, såsom förväntad avkastning, risk och korrelation, prognoser för försäkringsrörelsens utveckling samt möjlighet att använda tillgångarna för skuldtäckning. Därutöver görs även miljö- och etikanalys av de företag där placeringar görs. Den placeringsinriktning som fastställs ger ramar för tillgångsförvaltningen. Inom dessa ramar och limiter ansvarar kapitalförvaltningen för den löpande kapitalförvaltningen och för

spridningen mellan olika tillgångsslag såsom aktier, räntebärande värdepapper samt alternativa placeringar (såsom hedgefonder eller placeringar i syfte att uppnå en exponering mot råvaror och infrastruktur). Placeringar sköts både genom internt och externt utlagda förvaltningsuppdrag. Löpande aktie- och ränteförvaltning samt värdepappersadministration har lagts ut till Swedbank Robur. Placeringar vars huvudsyfte är matcha placeringsrisker i åtagandena eller justera portföljens risknivå hanteras internt inom Kapitalförvaltningen. Även Alternativa placeringar sköts internt inom Folksam.

Uppföljning och riskkontroll avseende finansiella risker är organiserad genom att:

- Kapitalförvaltningen ansvarar för att styra, följa upp och utvärdera hur de utlagda förvaltningsuppdragen sköts.
- Swedbank Robur ansvarar för daglig kontroll av gällande placeringsriktlinjer samt att resultatet av utförd kontroll rapporteras till riskfunktionen och Kapitalförvaltningen.
- Riskfunktionen ansvarar för att en självständig uppföljning av exponeringar sker på daglig basis av de limiter som fastställts av styrelsen i placeringsriktlinjerna och för att rapportering sker av överträdelser till styrelser och Vd samt regelbundet rapporteras till vd och styrelse avseende utvecklingen av de finansiella riskerna.

Hantering av finansiella risker

I placeringsriktlinjerna anges principerna för vilka instrument, emittenter och motparter som är tillåtna att använda i förvaltningen av placeringstillgångarna.. Den totala tillgångsportföljen i KPA Livförsäkring AB är sammansatt av fem delpportföljer: aktier, räntor, alternativa placeringar (såsom hedgefonder eller placeringar i syfte att uppnå en exponering mot råvaror och infrastruktur), säkringsinstrument och bolagsstrategiska innehav.

Säkringsinstrument är placeringar vars huvudsyfte är matcha placeringsrisker i åtagandena. Bolagsstrategiska innehav är innehav som anses vara av särskilt strategiskt värde för bolaget. Endast styrelsen får fatta beslut om placeringar av detta slag. Typexempel på en sådan placering är aktier i koncernföretag.

Inom kapitalförvaltningen finns Riskstyrningskommittén som sammanträder veckovis. Vid dessa möten diskuteras riskexponeringen i förvaltningsportföljerna, beslut fattas och protokollförs, om eventuella åtgärder för att effektivisera förvaltningen eller ändra riskexponeringen. Sådana åtgärder kan vara att förändra det mandat som den externa förval-

taren har fått eller genom att förändra risknivån med derivat.

Under året har handel skett med aktier, räntebärande värdepapper, valutaterminer, aktieindexterminer och ränteterminer.

Marknadsrisker

Till marknadsrisker räknas aktiekursrisk, ränterisk, valutakursrisk och spreadrisk. Dessa risker svarar mot de förluster som kan uppstå, och osäkerheterna kring dessa, vid förändringar i motsvarande marknadsvärden. Dessa risker värderas och utvärderas även enligt känslighetsanalysen i Finansinspektionens trafikljusmodell. I känslighetsanalysen nedan tas även hänsyn till effekten av eventuella derivatpositioner.

Aktiekursrisk (inklusive aktierelaterade derivat)

I tabellen nedan redovisas effekten av en kursnedgång om 40 procent på svenska aktier och andelar, samt en kursnedgång om 35 procent på avseende utländska aktier. Dessa stressnivåer används även i Finansinspektionens trafikljus. Effekten av aktieindexterminen har medtagits i beräkningen.

Mkr	2013	2012
Aktier	-520	-413
Koncern- och intresseföretag	-138	-138

Företagets exponering av onoterade aktier framgår av not 15.

Ränterisk (inklusive ränterelaterade derivat)

För KPA Livförsäkring är det ofördelaktigt med stigande marknadsräntor eftersom värdet av de räntebärande tillgångarna då minskar mer än vad avsättningsbehovet gör. Denna skillnad i räntekänslighet ger upphov till en ränterisk som kan begränsas med ränteterminer.

Förändringar av räntestressarna i trafikljusmodellen innebär att marknadsräntorna sedan 2013-12-31 stressas med 1 procentenhet. Tidigare gav höga marknadsräntor stora stressar och låga marknadsräntor små. Vid dagens låga marknadsräntor ger detta, allt annat lika, kraftigare stressar än tidigare regelverk. Jämförelseåret 2012 stressades nominell respektive real ränterisk med en ränteuppgång på 0,46 respektive 0,06 procentenheter.

Känslighetsanalys - ränterisk

Mkr	2013	2012
Riskparameter		
Värdeökning räntebärande tillgångar	-96	-35
Värdeökning försäkringstekniska avsättningar	19	3
Nettopåverkan årets resultat	<u>-77</u>	<u>-32</u>
Nettopåverkan eget kapital	-77	-32

Följande tabell illustrerar hur företaget är exponerat för ränterisk utifrån räntebärande tillgångar och skulders räntebindningstid.

Räntebindningstider för tillgångar och skulder

Räntexponering, Mkr	0-5 år	5-15 år	15 år -	Total
2013				
Tillgångar				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 387	616	49	3 052
Andra räntebärande finansiella instrument	<u>67</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>67</u>
Summa	2 454	616	49	3 119
Skulder och avsättningar				
Försäkringstekniska avsättningar	<u>682</u>	<u>1 104</u>	<u>620</u>	<u>2 406</u>
Differens tillgångar och avsättningar	1 772	-488	-571	713

Räntebindningstider för tillgångar och skulder

Räntexponering, Mkr	0-5 år	5-15 år	15 år -	Total
2012				
Tillgångar				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 439	626	62	3 127
Andra räntebärande finansiella instrument	81	-	-	81
Summa	2 520	626	62	3 208
Skulder och avsättningar				
Försäkringstekniska avsättningar	1 578	506	118	2 202
Differens tillgångar och avsättningar	942	120	-56	1 006

Valutakursrisk

Företagets valutaexponering före och efter säkring med derivat redovisas i nedanstående tabell.

Valutakursexponering, Mkr	USD	GBP	EUR	CAD	Övrigt
2013					
Aktier och andelar	406	68	98	27	120
Övriga tillgångar	<u>7</u>	<u>-</u>	<u>6</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Summa tillgångar	413	68	103	27	121
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	413	68	103	27	227
Nominellt värde valutaterminer	<u>21</u>	<u>-4</u>	<u>-44</u>	<u>1</u>	<u>-129</u>
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	434	64	60	28	98

Valutakursexponering, Mkr	USD	EUR	CHF	CAD	Övrigt
2012					
Aktier och andelar	309	57	22	25	172
Övriga tillgångar	<u>7</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>4</u>
Summa tillgångar	316	57	22	25	176
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	316	57	22	25	176
Nominellt värde valutaterminer	<u>19</u>	<u>-18</u>	<u>13</u>	<u>-</u>	<u>-168</u>
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	335	39	35	25	8

Kredit- och motpartsrisk

Kredit- och motpartsrisiker är risken att motparter eller emittenter inte fullgör sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker bolagets fordran. Bolaget har som policy att endast tillåta placeringar i värdepapper med hög kreditvärdighet och för teckningar över godkända emittenter och motparter. Kredit- och motpartsriskerna i denna del av verksamheten bedöms därför vara små.

Den kreditriskexponering (efter avdrag för värde av säkerheter) bolaget är exponerat för olika klasser av finansiella tillgångar framgår av nedanstående tabell.

Mkr Maximal kreditriskexponering	Brutto	2013 Erhållna säkerheter	Netto	Brutto	2012 Erhållna säkerheter	Netto
Tillgångsklass						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 007	-	3 007	3 075	-	3 075
Derivat	6	-	3	8	-	1
Upplupna ränteintäkter	45	-	45	51	-	51

Mkr Kreditkvalitet på klasser av finansiella tillgångar	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
2013							
Räntebärande tillgångar	2 134	561	353	-	-	4	3 052
Räntebärande tillgångar %	69,9	18,4	11,6	-	-	0,1	100,0
2012							
Räntebärande tillgångar	1 584	500	1 042	-	-	-	3 126
Räntebärande tillgångar %	50,6	16,0	33,3	-	-	0,1	100,0

Kreditrisk i derivat

Kreditrisken för derivat avser risken för att motparten ej kan uppfylla sina åtaganden i enlighet med avtalen. För ej standardiserade derivat hanteras kreditrisken genom godkännande av motparter.

Kredit- och motpartsriskerna bedöms vara små.

Den kreditriskexponering som bolaget är exponerat för i olika klasser av finansiella tillgångar framgår av tabellen ovan (Maximal kreditexponering).

Koncentrationsrisk

Koncentrationsriskerna bedöms i relation till marknadsriskerna vara små för företaget genom den diversifiering som ges av företagens placeringsinriktning.

Per 2013-12-31 hade företaget följande stora exponeringar.

Mkr, 2013	Totalt	Varav säkerställda bostadsobligationer
Swedbank	599	555
Svenska Handelsbanken	478	477
Nordea	397	397
SEB	353	353
SBAB	71	71
Goldman Sachs	20	
Akademiska hus	19	
Specialfastigheter	11	
Den Danske bank	4	

Mkr, 2012	Totalt	Varav säkerställda bostadsobligationer
Svenska Handelsbanken	631	568
Swedbank	435	435
Nordea	374	374
SEB	379	378
SBAB	98	98
Landshypotek	76	76
Telia Sonera	21	
Akademiska hus	20	
Specialfastigheter	11	

Väsentliga koncentrationer av aktierisk, Mkr

2013	Totalt	2012	Totalt
Hennes&Mauritz	67	Hennes&Mauritz	50
Nordea	58	Ericsson	38
Ericsson	47	Atlas Copco	35
Atlas Copco	37	Nordea	33
Swedbank	34	Sandvik AB	22
SEB	30	Swedbank	22
Handelsbanken	31	Handelsbanken	22
Telia Sonera	26	Telia Sonera	22
SCA B	23	SEB	18
Assa Abloy	22	ABB Ltd	16

Likviditetsrisker

Likviditetsrisk är risken att finansiella transaktioner inte kan fullgöras eller endast till avsevärd merkostnad, förlust eller oönskad riskexponering. Tillgångarna placeras i huvudsak i marknadsnoterade värdepapper med god likviditet. Detta säkerställer att mängden likvida tillgångar med betryggande marginal överstiger företagets i närtid förväntade betalningsförpliktelser.

Ett sätt att mäta likviditetsrisken är som den andel av de totala placeringstillgångarna som består av likvida tillgångar såsom bankkontosaldon och innehav i noterade aktier och räntebärande värdepapper. På balansdagen utgjorde likvida värdepapper 91 (88) procent av placeringstillgångarna, varav innehav i räntebärande placeringar utgivna av svenska staten svarade för 18 (21) procent, motsvarande 890 (946) miljoner kronor.

Avseende derivat har handel endast skett i valutaterminer och standardiserade aktieindexterminer, varför likviditetsrisken i derivatbedöms vara låg.

Företagets likviditetsrisk anses vara av ringa betydelse i den totala riskbilden.

Företagets likviditetsexponering med avseende med återstående löptider på finansiella skulder framgår av tabellen nedan.

Tabellen visar odiskonterade nominella värden.

Mkr	2013 På anmodan	Mindre än 1 år	Återstående löptider		
			1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Moderföretaget					
Övriga skulder	-	-	-	-	14

Mkr	2012 På anmodan	Mindre än 1 år	Återstående löptider		
			1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Moderföretaget					
Övriga skulder	-	-	-	-	49

Känslighetsanalys likviditetsrisk

I tabellen nedan framgår hur en ökning eller sänkning av marknadsräntan på 0,5 % påverkar ränteintäkter respektive räntekostnader för tillgångar och skulder med räntebindningstid på upp till ett år.

Mkr	2013	2012
Ökning av marknadsräntan		
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	107	-
Minskning av marknadsräntan		
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	-107	-
Någon kassaflödesrisk för övriga räntebärande tillgångar eller skulder finns inte då dessa löper med fast ränta.		

Verksamhetsrisker

Verksamhetsrisker är händelser, som om de inträffar, kan ha negativ påverkan på företagets förmåga att nå sina mål både i närtid och strategiskt. Verksamhetsrisker som innebär att företaget inte kan infria sina åtaganden till försäkringstagarna eller brister i efterlevnaden av lagar och förordningar ska undvikas. För att nå målen är det viktigt att risker hanteras och kontrolleras på ett strukturerat sätt, både i ett kort och ett långt tidsperspektiv. Verksamhetsrisker ska hanteras så att företaget håller sig inom ramen för företagets risktolerans, vilket anges i interna regelverk. Genom att hantera väsentliga risker ger riskhanteringsprocessen en rimlig försäkran om att organisationens mål kan uppnås.

Verksamhetsriskerna delas in i riskkategorierna operativ risk, affärsrisk, strategisk risk, ryktesrisk och compliancerisk.

Hantering av verksamhetsrisker

Hantering av verksamhetsrisk påverkar övriga riskkategorier inom företaget (finansiell risk och försäkringsrisk), dvs. en välfungerande hantering av verksamhetsrisker påverkar riskexponering för övriga riskkategorier positivt. Förklaringen till att hantering av verksamhetsrisk tydligt påverkar andra riskkategorier är att den praktiska hanteringen av övriga riskkategorier utförs genom operativa aktiviteter.

Hantering av verksamhetsrisker är utformad för att identifiera potentiella händelser som kan påverka verksamhetens möjligheter att uppnå definierade mål. I företaget genomförs årligen en verksamhetsplaneringsprocess som utgår från strategiska mål och där verksamhetsmål definieras. Verksamhetsmålen bryts sedan ned till mål för funktioner inom företaget. Inför verksamhetsplaneringen gör verksamheten en självutvärdering av risker. Självutvärderingen innebär att identifierade risker värderas, dokumenteras och åtgärder för att hantera risk beslutas.

Verksamhetsrisker identifieras av representanter för verksamheten, som också gör en kvalitativ bedömning av riskens påverkan och sannolikheten för att den inträffar. Verksamhetsansvarig för den verksamhet som påverkas är den som i normalfallet beslutar om att acceptera en risk eller föreslå åtgärder för att reducera den.

Utöver den självutvärdering av risker som den operativa verksamheten gör årligen görs särskilda riskanalyser inför utläggning av affärskritisk verksamhet (outsourcing) och vid förvärv.

De identifierade verksamhetsriskerna, deras grundorsaker och påverkan analyseras av riskfunktionen, som också gör en sammanställning, värdering och uppföljning på övergripande nivå. Minst två gånger per år rapporteras en sammanställning av verksamhetsrisker till styrelsen. Om händelser inträffar trots riskreducerande åtgärder kan konsekvensen av dessa händelser begränsas med hjälp av kontinuitetsplaner och krisberedskap. Kontinuitetsplaner är upprättade och övas i syfte att kunna hantera en framtida eventuell krissituation och begränsa effekterna av negativa händelser.

Information om realiserade risker samlas systematiskt i incidentrapporteringssystemet. De incidenter som rapporteras kategoriseras och värderas, och informationen om dessa incidenter utgör en viktig del vid den ovan nämnda självutvärderingen. Genom att hantera dessa risker på ett samordnat och strukturerat vis ökar organisationens möjligheter att nå de uppsatta målen.

Not 3. Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)

	2013	2012
Inbetalda och tillgodoförda grupp-försäkringspremier, löpande premier	470	460
Premieskatt	<u>-128</u>	<u>-124</u>
Summa	342	336

Not 4. Kapitalavkastning, intäkter

	2013	2012
Erhållna utdelningar	35	35
Ränteintäkter med mera		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	65	81
Övriga ränteintäkter	2	2
Realiserad valutakursvinst netto	6	6
Realisationsvinst netto		
Aktier och andelar	52	23
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	<u>25</u>	<u>124</u>
Summa	185	271

Not 5. Orealiserade vinster på placeringstillgångar

	2013	2012
Aktier och andelar	261	121
Obligationer	0	0
Summa	261	121

Not 6. Utbetalda försäkringsersättningar

	2013	2012
Utbetalda försäkringsersättningar	-313	-331
Skaderegleringskostnader	<u>-13</u>	<u>-13</u>
Summa	-326	-344

Not 7. Förändringar av livförsäkringsavsättningar för egen räkning

	2013	2012
Förändringar av livförsäkringsavsättningar för egen räkning	125	78

Not 8. Driftskostnader

	2013	2012
Driftkostnader	<u>-16</u>	<u>-21</u>
Summa	-16	-21
Specifikation totala driftskostnader		
Personalkostnader mm	-6	-5
Lokalkostnader	-1	-2
Övriga kostnader	<u>-9</u>	<u>-14</u>
Driftskostnader	-16	-21
Tkr		
Arvode till revisorer		
KPMG		
Revisionsuppdrag	-52	-172
Deloitte		
Revisionsuppdrag	<u>-39</u>	<u>-228</u>
Summa	-91	-400

Not 9. Kapitalavkastning, kostnader

	2013	2012
Kapitalförvaltningskostnader ¹⁾	-4	-4
Övriga räntekostnader	-1	-1
Orealiserad valutakursförlust netto	<u>-29</u>	<u>-259</u>
Summa	-34	-34

Not 10. Orealiserade förluster på placeringstillgångar

	2013	2012
Aktier och andelar	0	0
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	<u>-87</u>	<u>-65</u>
Summa	-87	-65

Not 11. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument

2013 Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa
Aktier och andelar	310	-	-	310
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-39	-	-	-39
Derivat, netto	-	35	-	35
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	-	-
Övriga fordringar inkl kassa bank	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2</u>	<u>2</u>
Summa	270	35	2	308
Övriga poster som ej är finansiella instrument	<u></u>	<u></u>	<u></u>	<u>-4</u>
Summa kapitalavkastning	270	35	2	304

2012 Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Låneford- ringar	Summa
Aktier och andelar	134	-	-	134
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	116	-	-	116
Derivat, netto	-	45	-	45
Övriga fordringar inkl kassa bank	-	-	2	2
Summa	250	45	2	297
Övriga poster som ej är finansiella instrument	-	-	-	-4
Summa kapitalavkastning	250	45	2	293

Tabellerna ovan är en specifikation av de belopp avseende finansiella instrument som redovisas i resultaträkningen samt kapitalavkastning intäkter, orealiserade vinster, kapitalavkastning kostnader, orealiserade förluster på placeringstillgångar med underlag för eventuella av- och nedskrivningar och kapitalförvaltningskostnader.

Not 12. Bokslutsdispositioner

	2013	2012
Förändring av periodiseringsfond	183	47

Not 14. Aktier och andelar i koncernföretag

Koncernen (ej konsoliderade livförsäkringsföretag)	Eget kapital 2013	Resultat 2013	Organisa- tions- nummer	Anta	Kapital- andel i %	Bokfört värde 2013	Säte
KPA Pensionsförsäkring AB (publ)	42 690	13 897	516401-6544	300 000	100	344	Stockholm

Ovanstående livförsäkringsföretag konsolideras ej på grund av utdelningsförbud. Hela överskottet i ej konsoliderande livförsäkringsföretag tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring och kan således inte disponeras av moderföretaget.

		Kapitalandel i %	
Koncernföretag	Säte	2013	2012
KPA Pensionsförsäkring AB (publ)	Stockholm	100	100
Stopstorp KB	Stockholm	99	99
Kungsbrohus Holding AB	Stockholm	70	70
Litreb I AB	Stockholm	100	100
Litreb II AB	Stockholm	100	100
KB Sandspridaren	Stockholm	99	99

Not 15. Aktier och andra andelar

	2013	2012
Svenska och utländska		
Anskaffningsvärde	1 016	943
Verkligt värde	1 352	1 047
varav:		
Noterade aktier	1 352	1 046
Onoterade aktier	-	1

Not 16. Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	2013	2012
Upplupet anskaffningsvärde		
Svenska staten	1 115	854
Svenska kommuner	142	
Svenska bostadsinstitut	1 446	1 392
Övriga svenska emittenter	373	662
Utländska stater	56	64
Övriga utländska emittenter	<u>4</u>	<u>4</u>
	2 994	2 976
varav:		
Noterade	-	2 976
Verkligt värde		
Svenska staten	1 096	886
Svenska kommuner	143	
Svenska bostadsinstitut	1 473	1 443
Övriga svenska emittenter	377	673
Utländska stater	58	69
Övriga utländska emittenter	<u>3</u>	<u>4</u>
Summa	3 007	3 075
varav:		
Noterade	3 007	3 075
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	268	352
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	-12	
Vid värdering av räntebärande värdepapper enligt upplupet anskaffningsvärde skulle balansposten värderas till ett belopp på	2 994	2 976

Not 17. Derivat

	2013	2012
Derivatinstrument med positiva värden		
Verkligt värde		
Valutaterminer	6	8
Summa verkligt värde	6	8
Derivatinstrument med negativa värden		
Verkligt värde		
Valutaterminer	2	4
Summa verkligt värde	2	4

Not 18. Upplysningar om kvittning

Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om netting eller ett liknande avtal

					Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		
2013		Brutto- belopp redovi- sade fi- nansiella tillgångar	Brutto- belopp av finansiella skulder som kvittats i balans- räkningen	Nettobe- lopp av finansiella tillgångar i balans- räkningen	Finan- siella instru- ment	Erhållen kontant säkerhet	Netto- belopp
Balanspost							
Derivat	Till- gångar Derivat (OTC)	6	-	6	-2	-	4
Omvända repor, inlåning av värdepapper och lik- nande arrangemang		-	-	-	-	-	-
Derivat	Skulder Derivat (OTC)	2	-	2	-2	-	-
Repor, utlåning av vär- depapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-

Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller ett liknande avtal

					Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		
2012		Brutto- belopp redovi- sade fi- nansiella tillgångar	Brutto- belopp av finansiella skulder som kvittats i balans- räkningen	Nettobe- lopp av finansiella tillgångar i balans- räkningen	Finan- siella instru- ment	Erhållen kontant säkerhet	Netto- belopp
Balanspost							
Derivat	Till- gångar Derivat (OTC)	8	-	8	-4	-	4
Omvända repor, inlåning av värdepapper och lik- nande arrangemang		-	-	-	-	-	-
Derivat	Skulder Derivat (OTC)	4	-	4	-4	-	-
Repor, utlåning av vär- depapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-

Not 19. Övriga fordringar

	2013	2012
Fordringar kapitalförvaltning	16	55
Övriga fordringar	<u>1</u>	<u>1</u>
Summa	17	56

Not 20. Kategorier finansiella tillgångar och skulder

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			
2013	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa
Finansiella tillgångar				
Aktier och andelar i koncernföretag				
Aktier och andelar	1 352	-	-	1 352
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 007	-	-	3 007
Derivat	-	6	-	6
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	-	-
Övriga fordringar inkl kassa bank	-	-	117	117
Summa	4 359	6	117	4 482

	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			
2013	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga finansiella skulder	Summa
Finansiella skulder				
Övriga finansiella skulder	-	-	17	17
Summa	-	-	17	17
Övriga poster som ej är finansiella instrument				344
Summa				4 809

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			
2012	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa
Finansiella tillgångar				
Aktier och andelar	1 047	-	-	1 047
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 075	-	-	3 075
Derivat	-	8	-	8
Övriga fordringar inkl kassa bank	-	-	242	242
Summa	4 122	8	242	4 372

	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			
2012	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga finansiella skulder	Summa
Finansiella skulder				
Övriga finansiella skulder	-	-	53	53
Summa	-	-	53	53
Övriga poster som ej är finansiella instrument				344
Summa				4 663

Information om finansiella instruments verkliga värden

I nedanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. I not 1 Redovisningsprinciper återfinns beskrivningar om hur verkligt värde bestäms avseende tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden.

2013	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Aktier och andelar	1 352	-	-	1 352
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 007	-	-	3 007
Derivat	-	6	-	6
Summa	4 359	6	-	4 365
Skulder				
Derivat	-	2	-	2
Summa	-	2	-	2

20132	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Aktier och andelar	1 046	1	-	1 047
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 075	-	-	3 075
Derivat	-	7	-	7
Summa	4 121	8	-	4 129
Skulder				
Derivat	-	4	-	4
Summa	-	4	-	4

Värderingstekniker och väsentliga indata för innehav tillhörande nivå 2

Bolaget har innehav i, valutaterminer och aktiefonder vilka hänförs till värderingskategori 2.

Valutaterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot svenska kronor för aktuell valuta och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid.

Aktiefonder avser främst innehav i riskkapitalbolag där värderingen av de underliggande innehaven till väsentlig del sker med hjälp av observerbar indata.

Not 21. Obeskattade reserver

	2013	2012
Periodiseringsfond, beskattningsår 2007		83
Periodiseringsfond, beskattningsår 2008	33	133
Periodiseringsfond, beskattningsår 2009	-	-
Periodiseringsfond, beskattningsår 2010	118	118
Periodiseringsfond, beskattningsår 2011	82	82
Periodiseringsfond, beskattningsår 2012	10	10
Periodiseringsfond, beskattningsår 2013	-	-
Summa	242	425

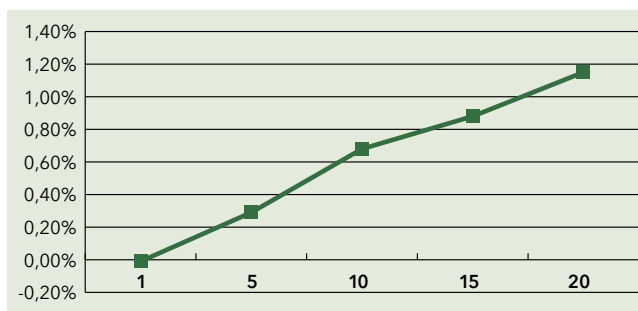
Not 22. Livförsäkringsavsättning

	2013	2012
Ingående balans	798	876
Frigjort dödsfallskapital	-98	-101
Uppräkning med diskonteringsränta	1	1
Effekt av ändrad diskonteringsränta	-8	10
Prisbasbeloppet förändring	9	22
Frigjorda belastningar	-9	-9
Beståndsförändring	12	-1
Utgående balans	705	798

Ränteantagande

Diskonteringsräntan bestäms utifrån marknadsräntor och antagen inflation enligt FFFS 2013:23 för övrig livförsäkring. Utdrag från tillämpade diskonteringsräntor för reala åtaganden per 2013-12-31

År	Ränta%
1	-0,01
5	0,29
10	0,68
15	0,88
20	1,15

Driftkostnadsantagande:

Driftkostnadsuttaget bestäms som en procentsats på avsättningarna

Not 23. Förändring i avsättning för oreglerade skador

	2013	Förändring	2012
Avsättning för fastställda skador	20	4	16
Avsättning för icke fastställda skador	230	-36	266
Skadebehandlingsreserven	<u>10</u>	<u>-1</u>	<u>11</u>
Avsättning för oreglerade skador	260	-33	293

Not 24. Avsättning för tilldelad återbäring

	2013	2012
Ingående balans	1 111	941
Årets upplösning av tilldelad återbäring	-170	-170
Årets avsättning för tilldelad återbäring	<u>500</u>	<u>341</u>
Utgående balans	1 441	1 111

Not 25. Övriga skulder

	2013	2012
Skulder till koncernföretag	3	7
Skulder till kapitalförvaltning	<u>14</u>	<u>49</u>
Summa	17	57

Not 26. Uppskjuten skattskuld, Mkr

	2013	2012
Uppskjutna skattefordringar och skulder		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	77	22
Aktier och andelar	-	22
Underskottsavdrag	<u>-2</u>	<u>-</u>
Summa uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder, netto	75	44

Samtliga förändringar mellan åren i posten uppskjuten skatt har redovisats som uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt i resultaträkningen.

Not 27. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

2013	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Aktier och andelar	-	1 696	1 696
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	3 007	3 007
Derivat	6	-	6
Övriga fordringar	129	-	129
Kassa och bank	100	-	100
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	<u>45</u>	<u>-</u>	<u>45</u>
Summa tillgångar	280	4 703	4 983
Skulder och avsättningar			
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	-	705	705
Oreglerade skador och tilldelad återbäring	-	1 701	1 701
Avsättningar för skatter	-	77	77
Pensioner och liknande förpliktelse	-	1	1
Derivat	2	-	2
Övriga skulder	17	-	17
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1	-	1
Summa skulder och avsättningar	20	2 484	2 504

2013	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Aktier och andelar	-	1 391	1 391
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	3 075	3 075
Derivat	8	-	8
Övriga fordringar	160	-	160
Kassa och bank	186	-	186
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	<u>51</u>	<u>-</u>	<u>51</u>
Summa tillgångar	406	4 466	4 871
Skulder			
Livförsäkringstekniska avsättningar	-	798	798
Oreglerade skador och tilldelad återbäring	-	1 404	1 404
Avsättning för skatter	-	44	44
Pensioner och liknande förpliktelser	-	1	1
Derivat	4	-	4
Övriga skulder	57	-	57
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	<u>1</u>	<u>-</u>	<u>1</u>
Summa skulder och avsättningar	61	2 248	2 309

Not 28. Panter och därmed jämförliga säkerheter för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser

	2013	2012
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar	4 724	4 388
För andras räkning pantsatta tillgångar	<u>25</u>	<u>248</u>
Ställda panter	4 749	4 636

Not 29. Hyresåtagande

	2013	2012
Hyresåtagande	83	113
Leasingkostnader;		
Bolaget har ingått hyresavtal av operationell natur för Skvalberget 33 enligt följande		
Hyrer som förfaller;		
Inom ett år	19	21
Mellan ett och fem år	63	91

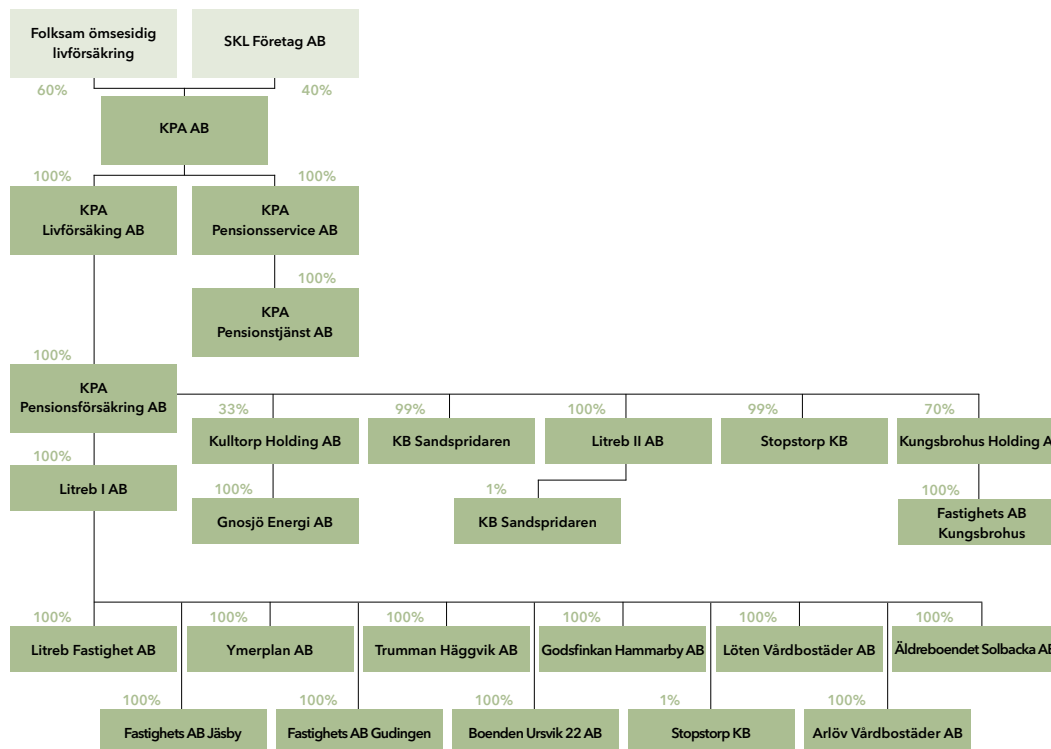
Solidariskt ansvar för förpliktelser enligt hyresavtal för perioden den 2 december 2002 till och med den 31 december 2017 för hyresgästerna KPA AB och KPA Livförsäkring AB. Angivet belopp är hyresgrundande restvärde. Referensräntan för hyran baseras på STIBOR 3 månader.

Beloppen ovan baseras dock på ett genomsnitts 3-månaders STIBOR under de senaste fem åren, 2,59 %. Fastigheten Skvalberget 33 är från och med mars 2007 uthyrd i andra hand till Folksam på samma villkor som förstahandskontraktet.

Not 30. Upplysningar om närstående

Närstående parter

Denna not innehåller en beskrivning av väsentliga relationer mellan KPA Livförsäkring AB och övriga bolag inom KPA Pension samt relationen till närstående bolag inom Folksamgruppen.

Ägarförhållande KPA Pension

KPA Pension består av KPA AB, KPA Livförsäkring AB, KPA Pensionsförsäkring AB, KPA Pensionservice AB med bifirman Pensionsvalet PV. KPA Pensionservice AB äger i sin tur KPA Pensionstjänst AB. Samtliga bolag inom KPA Pension definieras som närstående då verksamheten i stor utsträckning bedrivs som en enhet genom att man samordnar och utnyttjar gemensamma resurser. De bolag som definieras som närstående inom Folksam är Folksam ömsesidig sakförsäkring, Folksam ömsesidig livförsäkring samt dotterbolag.

Övriga närstående parter utgörs av nyckelpersoner, nyckelpersoners nära familjemedlemmar (enligt definitionen i IAS 24) samt bolag som står under bestämmande eller betydande inflytande av nyckelpersoner eller deras nära familjemedlemmar. Med bolag avses alla typer av företag och organisationer förutom företag i KPA Pension och företag/organisationer med inflytande i KPA Pension genom styrelserepresentation. Nyckelpersoner överensstämmer med de ledande befattningshavare för vilka upplysning lämnas avseende "Ersättning till ledande befattningshavare" i respektive bolags årsredovisning i personalnoten.

Upplysningar om hur närståendetransaktioner ingås och följs upp

Inför varje år görs en verksamhetsplan som bland annat beskriver ekonomiska mål och nyttjandet av gemensamma resurser. Vd ska regelbundet under året informera styrelsen om prognos och utfall av verksamhetsplan. Principiella avvikelser från beslutad verksamhetsplan ska godkännas av styrelsen. I samband med årsbokslutet ska den slutliga fördelningen av kostnader mellan bolagen beslutas av styrelsen.

Tillikaanställning

Den största delen av driftskostnaderna utgörs av personalrelaterade kostnader. Inom Folksam tillämpas tillikaanställning vilket innebär att all personal är anställd i alla bolag i Folksam. Följaktligen tillhör kostnaderna det/de bolag som arbetet utförs åt.

Varje anställd är organisatoriskt placerad på ett kostnadsställe. Ett kostnadsställe kan endast tillhöra ett bolag. De anställdas kostnader belastar initialt det kostnadsställe och bolag de tillhör. Dessa kostnader fördelas sedan på de bolag för vilka de arbetat.

Kostnadsprincipen

KPA AB fungerar som inköpsbolag för övriga bolag i KPA Pension. Moderbolaget fakturerar månadsvis ut samtliga kostnader, exklusive moderbolagets egna kostnader, till dotterbolagen.

För att säkerställa att den ersättning som dotterbolagen betalar till KPA AB är rimlig tillämpas kostnadsfördelning baserad på självkostnad. De faktiska kostnaderna fördelas i proportion till nyttjandegrad, direkt eller indirekt. I första hand redovisas kostnaderna direkt i det bolag där resurserna förbrukas men när kostnader inte kan hänföras till ett enskilt bolag används fördelningsnyckel.

Behovsanalys

Inför varje verksamhetsår ska en behovsanalys göras av styrelsen som omfattar samtliga resurser som bolaget avser att bruka under verksamhetsåret. En behovsanalys ska även göras vid förändring av resursbrukandet. Det ska framgå vem som tagit fram de olika underlagen för behovsanalysen.

Beslutsunderlag

Utifrån risken för intressekonflikter är det viktigt att tydligt identifiera vem som tagit fram beslutsunderlagen och vad de baseras på. Det ska därför tydligt framgå hur och vem som tagit fram beslutsunderlagen.

Inför varje verksamhetsår ska styrelsen besluta om målsättningen för bolagets kostnader och den kostnadsfördelning som den baseras på. Beslutsunderlagen för kostnadsfördelningen ska utgå från den behovsanalys som gjorts och baseras på självkostnadsprincipen kompletterad med en extern marknadsbedömning. Beslutsunderlagen ska inkludera de internpriser som används för kostnadsfördelning. Vid marknadsprissättning ska kostnadsfördelningen regleras via avtal.

Överenskommelser

Den kostnadsfördelning som beslutats av styrelsen operationaliseras genom att interna överenskommelser upprättas mellan enheter/bolag där interndebitering förekommer. Överenskommelserna dokumenteras, och innehåller uppgifter om hur uppföljning och kontroll ska utföras.

Uppföljning och kontroll samt rapportering

Vd ska minst i samband med varje kvartalsbokslut informera styrelsen om utfallet av verksamhetsplan, prognos och preliminär fördelning av kostnader mellan bolagen inom KPA Pension. Vid principiell avvikelse från den fördelning som styrelsen godkänt i samband med budget ska styrelsen särskilt besluta om kostnadsfördelningen kan godkännas.

Inför årsbokslutet ska förslag till den slutliga fördelningen av gemensamma kostnader mellan bolagen föreläggas styrelsen. Styrelsen skall särskilt besluta om föreslagen fördelning ska godkännas. Om styrelsen inte godkänner förslag till fördelning av kostnader i samband med budget, kvartalsbokslut och årsbokslut ska kostnadsfördelningen fastställas i avtal med övriga bolag. Vid förhandling rörande sådant avtal ska berört bolag företrädas av styrelsen eller av styrelseledamot/styrelseledamöter som styrelsen utser.

En inventering har gjorts avseende nyckelpersoners närståendetransaktioner, vid inventeringen framkom att inga sådana transaktioner finns.

Erlagd ersättning till närstående (tkr)

	2013	2012
Kostnadsfördelning från inköpsbolaget KPA AB	29 418	32 658
varav från Folksam ömsesidig sakförsäkring		
Administrativt stöd	3 762	4 854
Försäkringsrörelse	1 700	4 595
IT	5 806	8 474
varav från Folksam ömsesidig livförsäkring		
Administrativt stöd	201	191
Försäkringsrörelse	6 474	5 650
IT	-	-
Kapitalförvaltning	3 712	4 334
Utgående balanser vid årets slut (tkr)		
Skulder till närstående:		
KPA AB	1 392	6 189
Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ)		
Litreb Fastigheter AB		
Folksam ömsesidig livförsäkring	1 109	1 308
Folksam ömsesidig sakförsäkring	60	343

Lån, ställda pantar och andra säkerheter samt ingångna ansvarsförbindelser till förmån för styrelseledamot, verkställande direktör eller motsvarande befattningshavare i bolagen har inte förekommit.

Not 31. Personal

Alla anställda är tillikaanställda i samtliga bolag i Folksam. För personal som arbetar för fler bolag i Folksam redovisas själva personalkostnaden i moderföretagen i Folksam Sak och Folksam Liv, och respektive bolags andel såsom driftskostnader. I uppgifterna för 2013 och 2012 redovisas enbart kostnader och antal för bolagets ledning.

	2013	2012
Styrelse och verkställande direktör	1 686	1 590
Sociala kostnader	760	818
Varav kalkylerad pensionskostnad	372	330

Könsfördelning i styrelse och ledningsgrupp

Styrelse				VD och övriga befattningshavare*			
2013		2012		2013		2012	
Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
6	5	6	5	5	1	5	2
55 %	45 %	55 %	45 %	83 %	17 %	71 %	29 %

*KPA Pension har en ledningsgrupp som arbetar för samtliga bolag.

Nya pensioner för de som arbetar på KPA

I samband med att Folksamanställda från den 1 juli 2011 kom att omfattas av ett nytt kollektivavtal om pensioner (KTP-planen) så bytte de som arbetar på KPA Pension från KPA-planen till KTP-planen. Den som den 1 juli inte var fullt arbetsför på grund av sjukdom eller tjänstledig till någon del kvarstår i KPA-planen till dess medarbetaren är fullt arbetsför eller återinträder i tjänst. Det nya avtalet KTP-planen innebär förändringar på lite olika sätt, beroende på när man är född. Den som är född 30 juni 1978 eller tidigare omfattas av KTP avdelning 2 som i huvudsak är ett förmånsbestämt system. Detta kompletteras med KTP-K som är den premiebestämda delen inom KTP avdelning 2.

Den som är född 1 juli 1978 till 30 juni 1983 omfattas av KTP avdelning 1 som är helt premiebestämd. Dock hade denna grupp möjlighet att under hösten välja att stanna kvar i den förmånsbestämda pensionen. Den som är född 1 juli 1983 eller senare omfattas av KTP avdelning 1 som är helt premiebestämd. Från den 1 juli 2011 övergick avtalsförsäkringarna för de som arbetar på KPA Pension till TGL enligt försäkringsvillkoren KFO-PTK samt TFA.

Ersättning till ledande befattningshavare

Principer

Till styrelsens ordförande och ledamöter inklusive arbetstagarrepresentanter utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. Ersättningen till verkställande direktör, vice verkställande direktör och andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension. Det finns inga rörliga ersättningar eller övriga ersättningar till ledande befattningshavare.

Med andra ledande befattningshavare avses de fyra personer som tillsammans med verkställande direktör och vice verkställande direktör utgör KPA Pension företagsledning. För företagsledningens sammansättning, se ovan.

En redogörelse för företagets ersättningar enligt Finansinspektionens allmänna råd om ersättningspolicy i Försäkringsföretag (FFFS 2011:2) kommer att finnas tillgänglig på KPA Pensions webbplats www.kpa.se i samband med offentliggörandet av årsredovisningen.

Ersättningar och övriga förmåner under året

Belopp i tkr	Grundlön/ styrelsearvode	Närvaro- arvode	Övriga förmåner	Pensions- kostnader	Summa
KPA Livförsäkring AB (publ)					
Styrelsens ordförande					
Ilmar Reepalu	49	18	-	-	67
Övriga styrelseledamöter					
Christer Romilson	65	30	-	-	95
Katrin Stjernfeldt Jammeh	65	24	-	-	89
Monica Selin	72	31	-	-	103
Åke Göransson (avgått under året)	32	12	-	-	44
Stefan Ackerby	65	18	-	-	83
Per Holmström	65	30	-	-	95
Arbetstagarrepresentanter					
Anette Nordlöf, suppl	-	12	-	-	12
Ann-Charlotte Tollqvist (avgått under året)	-	6	-	-	6
Thomas Månsson	-	15	-	-	15
Summa	413	196	-	-	609
Verkställande direktör					
Mia Liblik	1 087	-	14	372	1 473
Vice Verkställande direktör					
Lars Olov Ohlsson	1 241	-	26	899	2 166
Andra ledande befattningshavare	5 582	-	190	1 951	7 723
Summa	8 323	196	230	3 222	11 971

Kommentarer till tabellen

- Verkställande direktör tillhör även KPA Pensions företagsledning. Lönekostnaderna fördelas därför mellan KPA Pensions bolag.
- Vice verkställande direktör tillhör även koncernens företagsledning. Lönekostnaderna fördelas därför mellan KPA Pensions bolag.
- Ledande befattningshavare består av KPA Pensions företagsledning, som är tillika engagerad av samtliga bolag i KPA Pension. Därav fördelas lönerna för dessa mellan bolagen.
- Styrelseordförande har ett årsarvode på 98 tkr per år, övriga styrelseledamöter har ett arvode på 65 tkr per år. Därtill utges ett arvode om 6,1 tkr per sammanträdesdag då styrelseledamöten har tjänstgjort.
- Övriga förmåner avser huvudsakligen tjänstebil samt fria resor i samband med styrelsemöte.
- Pensionsåldern för verkställande direktören är 65 år. Utöver förmåner enligt lagen om allmän försäkring ska bolaget bekosta pensionsförmåner för verkställande direktören motsvarande 25 procent av den årliga bruttolönen.
Bolaget hade fram till 30 juni 2011 förmåns- och avgiftsbestämd pensionsplan som för en ledande befattningshavare som var tryggad i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Övriga ledande befattningshavare, fem personer, hade pensionen tryggad i KPA Pensionsförsäkring AB. Från den 1 juli 2011 omfattas de ledande befattningshavarna av KTP2 som i huvudsak är ett förmånsbestämt system och som är tryggad i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse.

Pensionsupplysningar (moderbolag)

KPA Pension åtagande till anställda för kollektivavtalade tjänstepensioner tryggas i Konsumentkooperationens pensionstiftelse sedan 1 juli 2011. Pensionsplanen, KTP-planen, är i huvudsak en förmånsbestämd plan. Dock finns en mindre del i KTP-planen som är premiebestämd.

Premierna för de förmånsbestämda och premiebestämda delarna redovisas löpande som kostnader i arbetsgivaren KPA ABs resultaträkning. Kostnaden för särskild löneskatt på pensionskostnader periodiseras i takt med att de uppstår i KPA ABs resultaträkning. Pensionsåtagandena redovisas inte i KPA ABs balansräkning.

Tidigare intjänade pensionsförmåner enligt KPA -planen tryggas med försäkring. KPA Pension tryggar även pensionsrätt i KPA ABs Pensionsstiftelse för före detta anställda (20 stycken) enligt pensionsavtalet PA-KL och några äldre kommunala pensionsbestämmelser. Pensionsåtaganden tryggade i stiftelsen har beräknats enligt Finansinspektionens trygghandgrund FFFS 2007:24 som ska användas vid beräkning av pensionsskuld för företag.

Räntan för 2013 är fastställd till 2,2 (3,5) procent för nominella åtaganden, medan räntan för indexerade åtaganden är 0,4 (1,1) procent.

Berednings- och beslutsprocessen

Styrelsen beslutar om verkställande direktörens anställningsvillkor. Ordförande förbereder tillsammans med annan styrelseledamot frågan om verkställande direktörens anställningsvillkor för beslut av styrelsen.

Tkr	2013	2012
Pensionsåtagande i tryggade i KPA Abs Pensionstiftelse		
Verkligt värde på tillgångar i stiftelsen	32 682	31 443
Finansiella skulder	-1 746	-1 785
Pensionsåtagande tryggade i stiftelsen	-25 985	-25 407
Övervärde	4 951	4 251

Specifikation av redovisade pensionskostnader i KPA	2013	2012
Pension, pensionering genom försäkring		
Försäkringspremier	242	1 548
Särskild löneskatt på pensionskostnader	59	375
Årets pensionskostnad	301	1 923

Tkr Pensioner och liknande förpliktelser	2013	2012
Ingående balans	1 312	1 748
Kostnader för tjänstgöring innevarande period	35	44
Räntekostnad	37	49
Aktuariella vinster och förluster	-	-187
Övriga förändringar	-374	-342
Utgående balans	1 011	1 312
Antaganden		
Diskonteringsränta	3,65%	2,86%
Framtida löneökning	3,25%	3,14%
Framtida ökning av inkomstbasbelopp	3,25%	3,14%
Framtida ökning av pensioner (inflation)	1,75%	1,81%
Avgångsintensitet	5,00%	5,00%

Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser avser ej tryggade förpliktelser enligt kollektivavtal. Anställda födda 1955 eller tidigare och som var anställda den 1 juni 2006 har rätt att gå i pension vid 62 års ålder, för övriga anställda gäller 65 år. Den som har möjlighet att gå vid 62 års ålder kan maximalt få en ersättningsnivå motsvarande cirka 65 procent av pensionsmedförande lön fram till 65 års ålder.

När den anställda väljer att gå i pension vid 62 års ålder gör Folksam en kompletterande premieinbetalning för att täcka pensionsförmånen fram till 65 års ålder. Beräkning av avsättning för pensioner och liknande förpliktelser har gjorts med antagande om att cirka 50 procent utnyttjar möjligheten till förtida pensionsavgång.

Not 32. Avstämning av totalavkastningstabell

Mkr	Not	Ingående marknadsvärde 2013-01-01	Utgående marknadsvärde 2013-12-31	Total- avkastning 2013
Räntebärande				
Obligationer	16	3 075	3 007	
Upplupen ränta på räntebärande värdepapper		51	45	
Räntederivat		-	-	
Likvida medel		<u>80</u>	<u>61</u>	
Räntebärande innan värderingsskillnader		3 206	3 113	-7
Prisskillnader		4	4	1
Olika antal likviddagar vid värdering		-	-	
Värderingsprinciper terminer		<u>-</u>	<u>-</u>	
Räntebärande enligt TAT		3 210	3 117	-6
Aktier				
Aktier och andelar, noterade	15	1 046	1 352	
Likvida medel		<u>3</u>	<u>3</u>	
Aktier innan värderingsskillnader		1 049	1 355	309
Prisskillnader		-	1	1
Olika antal likviddagar vid värdering		-	-	
Värderingsprinciper terminer		<u>-</u>	<u>-</u>	
Aktier enligt TAT		1 049	1 356	310
Alternativa placeringar				
Onoterade aktier		1	1	
Likvida medel		<u>-</u>	<u>-</u>	
Alternativa placeringar innan värderingsskillnader		1	1	-
Värderingsskillnader		<u>-</u>	<u>-</u>	
Alternativa placeringar enligt TAT		1	1	-
Säkringsinstrument				
Valutaderivat		4	4	
Omklassificering från räntebärande		<u>-</u>	<u>-</u>	

Säkringsinstrument innan värderingsskilleder		4	4	24
Värderingsprinciper terminer		-	-	1
Valuta enligt TAT		4	4	25
Bolagsstrategiska innehav				
Aktier i dotterbolag		344	344	
Bolagsstrategiska innehav enligt TAT		344	344	-

Not 33. Viktiga uppskattningar och bedömningar

Viktiga bedömningar vid tillämpning av redovisningsprinciperna

Försäkringsavtal och försäkringstekniska avsättningar

Väsentliga uppskattningar har gjorts vid fastställande av antaganden för aktuariella beräkningar. De antaganden som använts beskrivs i respektive not.

Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkring. KPA Livförsäkring AB har gjort bedömningen att försäkringsrisk överstigande fem procent ska anses vara betydande och avtalet därmed klassas som försäkring.

Alla avtal som juridiskt sett är försäkringsavtal har varit föremål för bedömning av om de innebär en överföring av betydande försäkringsrisk, så att de även i redovisningen kan presenteras som försäkringsavtal (se även avsnitt om försäkringstekniska avsättningar i not 1 Redovisningsprinciper). Samtliga försäkringsavtal för KPA Livförsäkring AB har bedömts vara försäkringsavtal.

KPA Livförsäkring AB drivs, liksom sitt dotterbolag KPA Pensionsförsäkring AB (publ), nedan KPA Pensionsförsäkring AB, (516401-6544), enligt ömsesidiga principer. Bolagen får inte dela ut vinst och konsolideras inte i KPA Pension.

Årsredovisningens undertecknande

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att årsredovisningen är upprättad i överensstämmelse med god redovisningssed för försäkringsföretag, lämnade uppgifter stämmer med de faktiska förhållanden och ingenting av väsentlig betydelse är utelämnat

som skulle kunna påverka den bild av bolaget som skapats av årsredovisningen.

Stockholm den mars 2014

Ilmar Reepalu
Ordförande

Monica Selin

Elisabeth Sasse

Katrin, Stjernfeldt Jammeh

Christer Romilson

Per, Holmström

Ann-Kristin, Vuopio Mogestedt

Thomas Mårsson
Arbetsstagarerepresentant

Mia Liblik
Verställande Direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 2014

Deloitte

KPMG AB

Göran Engquist
Auktoriserad revisor

Magnus Ripa
Auktoriserad revisor

Definitioner

Direktavkastning

Ränteintäkter, utdelning på aktier och andelar.

Driftskostnadsprocent

Driftskostnadernas andel (%) av premieintäkten.

Driftskostnaderna inkluderas av skaderegleringskostnader.

Duration

Löptid.

Förvaltningskostnadsprocent

Driftskostnadernas andel (%) av förvaltad kapital. Visar hur stor del av det totala historiska sparandet som går till att täcka försäkringsbolagets kostnader.

Kapitalbas

Eget kapital och obeskattade reserver.

Kollektiv konsolidering

Företagets tillgångar värderade till verkligt värde minskade med aktiekapital, finansiella skulder och företagets totala åtagande (garanterade och icke garanterade).

Kollektivt konsolideringskapital

Företagets tillgångar värderade till verkligt värde minskade med företagets totala åtagande, det vill säga försäkringstekniska avsättningar och allokerad återbäring.

Kollektiv konsolideringsnivå

Förhållandet mellan tillgångsvärden och företagets totala åtagande.

Konsolideringskapital

Eget kapital (inkluderat över-/undervärden i tillgångar/skulder), obeskattade reserver, uppskjuten skatt och förlagslån.

Solvenskvot

Förhållandet mellan kapitalbas och solvensmarginal.

Solvensmarginal

Den lägsta nivå, beräknad utifrån verksamhetens art och omfattning, som kapitalbasen skall uppgå till enligt Försäkringsrörelselagen.

Totalavkastning

Summan av direktavkastning (före avdrag för förvaltningskostnader) samt realiserade och orealiserade värdeförändringar på placeringstillgångarna.

Besöksadress: Östgötagatan 90, 10685 Stockholm
Telefon: 08-665 04 00, Org: 556527-7182
Kundtjänst: 020-650 500 www.kpa.se

KPA
PENSION